

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2009/10:15

Stenografiska
uppteckningar
2009/10:15

Fredagen den 4 december

1 § Allmänna frågor

Statsrådet Cecilia Malmström

Återrapport från ministerrådsmöte den 16 november 2009

Information och samråd inför ministerrådsmöte
den 7 december 2009

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan har slagit 9.30 och jag förklarar sammanträdet öppnat. Jag börjar med att anmäla listan över skriftliga samråd som har hållits sedan sist.

Vi börjar med A-punktslistan vecka 48. Som ni minns delade vi upp den för att skilja ut de punkter som berör Lissabonfördraget. Vi hade, som jag tidigare har anmält, samråd rörande vissa av de här punkterna med avslut den 26 november kl. 16.00. Det var förrförra gången. Vi avslutade resten av den listan den 27 november kl. 16.00 med undantag för punkterna 31–33, som sedan kom i listan över Lissabonfördragspunkter, som jag anmäler alldeles strax.

Vi samrådde i skrift om troliga A-punkter vecka 48, tillägg 1, angående modellbestämmelser. Det avslutade vi med modellbestämmelser gällande förhandling på det straffrättsliga området, närmare bestämt, den 30 november kl. 12.30 med stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi samrådde i skrift om tillägg nr 2 till denna, angående rökfria miljöer, med avslut i måndags, den 30 november, kl. 12.30 med stöd för regeringens ståndpunkt men med avvikande mening från s.

Vi samrådde sedan om Lissabonfördragspunkterna samlat, det vill säga inklusive punkterna 31–33 från listan för vecka 48 plus listan i övrigt inför avslut på RIF-rådet den 1 december. Där fanns stöd i nämnden för regeringens ståndpunkter men anmälde avvikande mening från s, v och mp. Detta avslutades den 30 november kl. 14.30.

Vi hade samråd inför regeringsbeslut om antagande av rådsbeslut om förlängning av restriktiva åtgärder mot vitryska företrädare. Det avslutades den 2 december kl. 16.00 med stöd för regeringens ståndpunkt.

Samråd inför rådsbeslut om förlängning av operation Atalanta avslutades den 2 december kl. 16.00 med stöd för regeringens ståndpunkt.

Därtill har vi punkt 48 bland de troliga A-punkterna denna vecka. Samråd om denna avslutades kl. 9.00 i morse, det vill säga strax före sammanträdet, med stöd för regeringens ståndpunkt utan avvikande me-

ningar. I övrigt ligger den listan på bordet som vanligt och avslutas i eftermiddag kl. 14.00, om vi inte har anledning att ändra på det.

Jag ber kanslichefen anmäla eventuella övriga inkomna handlingar, om vi har några sådana på bordet.

Anf. 2 Kanslichef MARGARETA HJORTH :

Ja, vi skickade ut fyra dokument i går med kanslikommentarerna. De ligger på bordet. Det fjärde dokumentet ser ni inte som sådant, utan det ligger med under dagordningspunkt 5. Det handlar om Makedonien.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

I övrigt är det som vanligt på utrikesråd att det är ganska mycket hemligt. Dessa papper ligger i den blå mappen.

Jag säger välkommen till statsrådet Cecilia Malmström. Det är väl också på sin plats att gratulera till nomineringen och nu utnämningen till ny svensk kommissionär.

Välkommen hit i rollen som statsråd med ansvar för de numera två råden – det för allmänna frågor och det för utrikes frågor! De är sedan i tisdags varsitt råd, men båda föredras av Cecilia Malmström eftersom utrikesministern är på toppmöte i Ukraina.

Vi ska börja med återrapport från rådsmötet den 16 november. Jag ber statsrådet ge oss lite muntlig information. Som både statsrådet och vi har noterat finns inte allting skrivet i rapporten, men vissa saker kan säkert kompletteras muntligt.

Anf. 4 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Jag tänkte rapportera lite grann från den utrikespolitiska delen förra gången, om det inte finns några frågor på den förra delen.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi kan väl ta hela det senaste Gaerkrådet, och sedan delar vi upp det.

Anf. 6 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det hölls en middagsdiskussion som handlade om Afghanistan. Där var FN:s särskilde representant Kaj Eide inbjuden som gäst. Det blev en diskussion om svårigheterna, som nämnden känner väl till och som ofta belyses i medierna, att samordna de militära och de civila insatserna. Han välkomnade det förslag som har diskuterats om en konferens på det temat i Kabul. Vi lyfte från svensk sida fram behovet av att samarbeta med Karzais regering i planering och fortsatt stöd till Afghanistan. Vi gav både kommissionen och rådssekretariatet i uppdrag att utreda möjligheten att koordinera insatserna bättre på det civila området.

Det fördes också en diskussion när utrikes- och biståndsministrarna träffades. Den har nämnden fått ta del av, för det var en mer publik diskussion som finns i skrift. Detta var då middagsdelen.

Dagen efter, den 17 november, hölls två slutna diskussioner om Ryssland och om Mellanöstern. När det gäller Ryssland handlade det förstås mycket om det toppmöte som skulle hållas bara dagarna efter. Man betonade hur viktigt det var att vi engagerade oss i Ryssland samtidigt som

samarbetet naturligtvis ska vila starkt på de värderingar om rättsstat, demokrati, öppna marknader och goda grannskapsrelationer som EU värdesätter.

2009/10:15
4 december

Det var framför allt fyra teman som diskuterades. Ett var klimat, där man menade att Ryssland bör ta ett större ansvar. Det var glädjande att se att president Medvedev när han kom till Stockholm faktiskt sade att Ryssland skulle åta sig att minska utsläppen på upp till 25 procent gentemot de 10–15 procent som tidigare har diskuterats.

Det fördes en diskussion om energi. Där handlade det om att göra allt för att undvika förra vinterns energikris till följd av konflikten mellan Moskva och Kiev. Det är ett ömsesidigt beroende; EU behöver rysk gas och Ryssland behöver EU som investerare och exportmarknad. Här har utvecklingen gått åt rätt håll. Det har blivit mer fördelaktiga villkor för Ukraina som minskar risken för betalningssvårigheter. Därmed kan man säga att risken för en stor kris i vinter har minskat.

Man diskuterade även handel. EU-länderna är tydliga i sina budskap mot protektionism och för ett mer aktivt ryskt närmande till WTO. EU stöder ett ryskt medlemskap där.

MR-situationen i Ryssland diskuterades också. Som nämnden känner till är den djupt oroande. Man konstaterade bland annat att Ryssland har 20 000 fall mot sig i Europadomstolen för mänskliga rättigheter. Det är mycket bekymmersamt.

Det fördes en kort diskussion om grannskapet. Det kommer fortfarande höga toner från Ryssland när det gäller samarbete med grannländerna, och det är lite gammaldags nationalism inblandad där. Men budskapet måste vara tydligt från EU:s sida om att det gynnar rysk säkerhet att ha goda relationer med sina grannar och att detta inte får leda till motsättningar.

Sedan fördes en diskussion om Mellanöstern. Där var Javier Solana med. Han underströk att fokus måste ligga på en tvåstatslösning baserad på 1967 års gränser och att EU skulle försöka förmå president Abbas att fullfölja sin mandatperiod. Det är också viktigt att verka för ett kvartettmöte. Ordförandeskapet framhöll att EU borde stödja Fayyads plan för palestinskt statsbyggande. Man diskuterade även ett EU-uttalande om Gaza som sedan publicerades samma dag. Det är offentligt och utskickat.

Det var detta som sades. Vi sade redan då att vi skulle återkomma till Mellanösterndiskussionen vid nästa möte, det vill säga det som hålls på tisdag. Jag kan återkomma mer till det när vi kommer till den punkten. Detta var en kort sammanfattning av diskussioner på dessa tre punkter.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Nu är ordet fritt när det gäller hela Gaerc.

Anf. 8 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Detta är i och för sig inte föremål för EU-samråd, men jag tycker att ändå det är en intressant fråga för EU-nämnden. Vi har kunnat läsa i tidningen att en av de få höga svenska tjänstemän som finns inom kommissionen nu har tappat sin plats. Det är en av generaldirektörerna – Jörgen Holmquist. Jag undrar hur regeringen har planerat det. Det är ju väldigt tråkigt eftersom Sverige har så få personer anställda inom kom-

missionen. En av dessa, som har varit omvittnat duktig, har nu tappat jobbet.

Anf. 9 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag kan kort kommentera detta trots att det inte har med samrådet här att göra. Det handlar om Jörgen Holmquist, som är en utomordentligt duktig tjänsteman och chef för den inre marknaden.

Vi har naturligtvis tagit upp detta. Vad vi har fått oss sagt från de personalansvariga som håller i detta är att det sker en rotation mellan generaldirektörsposterna och att Jörgen Holmquist är föremål för den rotationen. Det kommer att finnas plats för honom också när man gör översynen lite senare i vår. Det är alltså inte så att han har blivit av med jobbet eller sparkad på något sätt. Vi för samtal om detta på olika nivåer.

Detta är en mycket duktig tjänsteman som inte kan kritiseras för att inte ha skött sitt jobb, utan detta är en del i denna rotation. Han dyker förhoppningsvis upp på en annan post så småningom, men det är för tidigt att säga något om det nu.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Då lägger vi återrapporten till handlingarna och noterar de hemliga handlingarna.

Vi går nu in på information och samråd inför det ena av de två rådsmötena, det vill säga det allmänna.

Jag ska inledningsvis säga att utrikesutskottet informerades i går av statssekreterare Maria Åsenius inför Europeiska rådet och av kabinettsekreterare Frank Belfrage i utvidgningsfrågan.

Det finns naturligtvis alltid många intressanta A-punkter, men den här veckan är det möjligtvis särskilt många speciellt på utrikesområdet. Finns det några relevanta allmänna A-punkter som statsrådet vill kommentera eller som någon av ledamöterna vill ställa frågor om? Det kan man då göra inledningsvis här. Sedan sker samrådet som vanligt utanför sammanträdet.

Anf. 11 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Talar vi om alla A-punkter nu?

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Nej, det handlar egentligen om dem som är relevanta för allmänna rådet.

Anf. 13 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Då skulle jag bara vilja nämna två som säkert blir uppmärksammade. Nämnden kommer säkert ihåg att förra gången vi sågs inför Gaerc nämnde jag att vi skulle ha en allmän diskussion om en strategi för hållbar utveckling.

Nu har vi haft en sådan och har gjort en uppföljning av detta i en ordföranderapport. Den kommer att antas. Det kommer också att finnas slutsatser om det hela. Jag vill bara nämna det eftersom jag vet att många i nämnden och i riksdagen känner stort engagemang för just den strategin. Det gör även jag.

Jag vill också nämna att vi i marginalerna av mötet på måndag kommer att ha en sittning där vi ska föra en informell diskussion om krishantering. I och med det nya fördraget och med Stockholmsprogrammet finns det en möjlighet och en uppmaning att stärka EU:s kris- och katastrofhanteringsförmåga på ett bättre sätt så att vi står rustade inför detta.

Som något mycket preliminärt om hur det skulle kunna se ut i framtiden – det fattas inga beslut och det hela är mycket prematurt – kommer det att föras en diskussion om detta. Därmed har också ordförandeskapet sammanställt en rapport om vad som har gjorts på området under 2009. Det har varit lite olika seminarier och initiativ. Den rapporten finns med och kommer att läggas fram som en A-punkt.

Jag ville bara ge nämnden möjlighet att titta extra på detta, för det är ganska intressanta frågor. Men de kommer naturligtvis att återkomma. De är inte politiskt kontroversiella än, men det kan de bli så småningom när det blir konkret politik.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Det var en av de punkter som vi hade spanat in.

Då kommer vi till information om resolutioner, yttranden med mera från Europaparlamentet.

Anf. 15 BODIL CEBALLOS (mp):

Det står till exempel här, i slutet av stycket om Stockholmsprogrammet på s. 5: Till skillnad från vad som anges i ordförandeskapets utkast till Stockholmsprogrammet understryker Europaparlamentet att när grundläggande rättigheter står på spel bör EU:s externa politik överensstämma med EU:s inre rättsliga grund, inte tvärtom.

Vad menas egentligen med det?

Anf. 16 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det är naturligtvis lite svårt för mig att svara på vad de menar med den resolutionen. Men vi betonar tydligt i programmet att just Stockholmsprogrammet ska genomsyras av respekt för grundläggande rättigheter och i övrigt också att nu när vi får möjlighet att ha en mer samordnad och samstämmig utrikespolitik är detta ett viktigt värde som ska genomsyra all utrikespolitik i alla delar: migration, handel, bistånd och klassisk utrikespolitik. Men exakt vad de menar är svårt för mig att säga, eftersom det är parlamentet som har röstat om det.

Anf. 17 BODIL CEBALLOS (mp):

Stockholmsprogrammet utgår från medborgarna. Jag hade en diskussion med Tobias Billström häromdagen. Han menade att det gäller medborgare och även andra. Men andra länders företrädare ser på detta på ett annat sätt, till exempel danskarna, som har uttryckt sig ungefär så här: Så bra, äntligen har vi skydd för de europeiska medborgarna gentemot de andra!

Grundläggande rättigheter och till exempel Europakonventionen gäller envar. Frågan är om Stockholmsprogrammet kanske till och med strider mot Europakonventionen, om den nu är så inriktad på bara unionsmedborgarna. Det finns en motsättning som gäller det som vi ser

som mänskliga rättigheter och grundläggande rättigheter över huvud taget, en motsättning mellan den tolkning vi gör och den tolkning som andra länders företrädare gör. Vi kommer förmodligen att ha en hel del krångel med detta framöver.

Anf. 18 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Vi kanske inte ska föra den här diskussionen för långt. Det svenska ordförandeskapet arbetar mycket med programmet. Det står tydligt att det inte ska utgå från medborgaren i EU-medborgarbetydelse, utan från den individuella människan som världsmedborgare. Det står också några exempel på att tredjelandsmedborgare i så stor utsträckning som möjligt ska få samma rättigheter som EU-medborgare. När det gäller asyl är det individuella asylskäl som ska bedömas enligt internationella konventioner. Jag tror inte att man ska göra den motsättningen för stor, i alla fall inte i detta skede.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till punkt 4 om förberedelser inför Europeiska rådet nästa vecka, den 10 och 11 december. Här finns utkast till slutsatser som ska diskuteras. Senast denna fråga behandlades i nämnden var den 13 november, då det fanns stöd för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar i frågan.

Anf. 20 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Huvudpunkten på mötet på måndag blir att diskutera slutsatserna. Det blir det sista svenska toppmötet. Det blir flera tillfällen för oss att summera ordförandeskapet på många sätt. Det är glädjande att vi denna vecka har gjort framsteg, inte minst när det gäller Stockholmsprogrammet och finansministrarna.

De institutionella frågorna kommer för en gångs skull inte att bli en huvudfråga på ett toppmöte. Det är antagligen första gången på åtta år. Vi kommer att välkomna att Lissabonfördraget har trätt i kraft och att de två nyckelposterna, hög representant och vald ordförande, har utnämnts. Europeiska rådet kommer också att inbjuda den höge representanten att tillsammans med medlemsländerna och Europaparlamentet presentera sitt förslag om inrättandet av den europeiska utrikestjänsten. Detta ska ske senast i april nästa år.

Det finns också en referens om medborgarinitiativet. Kommissionen presenterade en grönbok kring detta som handlar om att en miljon EU-medborgare kan uppmana kommissionen att lägga fram lagförslag inom ramen för sina befogenheter. Där inbjuder man kommissionen att snart föreslå vilka villkor som ska gälla för detta. Det är ett viktigt demokrati-initiativ.

Ett större avsnitt handlar förstås om de ekonomiska och finansiella frågorna. Det har varit ett huvudämne de senaste två åren. Vi ser en ljusning på finansmarknaderna, vilket är mycket glädjande. Men det återstår mycket arbete. Vi kommer på Europeiska rådet att kunna summera hur krisen har hanterats under det gångna året, samtidigt som arbetet förstås måste fortsätta.

Man ska lyfta blicken mot den kommande tillväxtstrategin, som handlar om hur vi ska kunna uppnå en hög sysselsättningsnivå och till-

växt, och en diskussion om exitstrategierna. På Ekofin drogs slutsatser om gemensamma principer för avveckling av de finanspolitiska stödåtgärderna. Nu är ambitionen att Europeiska rådet ska ställa sig bakom de här principerna för avveckling av stödåtgärder som riktas mot banker och finansiella institut.

Vi ska skapa ett system för europeisk finanstillsyn som förväntas träda i kraft 2010. Det är mycket glädjande att vi har lyckats med det svenska upplägget och fått en gemensam inriktning för rådet för hela tillsynspaketet. Redan i oktober fattade man beslut om att inrätta ett systemriskråd. Vid Ekofin i torsdags nåddes efter långa förhandlingar en allmän inriktning om de tre tillsynsmyndigheterna. Därigenom har EU visat att man har kunnat vidta gemensamma åtgärder för de finansiella marknaderna. Detta är oerhört viktigt, också i ett globalt perspektiv.

Långsiktigt handlar det om den kommande tillväxtstrategin, Lissabonstrategin eller 2020. Den har lite olika namn; vi får se vad det landar i framåt mars nästa år. Europeiska rådet ska ha en första diskussion för att bereda väg för kommissionens förslag och sedan beslut under det spanska ordförandeskapet. Vi hoppas kunna enas kring några övergripande utgångspunkter som fokuserar på hållbar tillväxt och hur vi ska kunna möta de framtida utmaningarna. Det handlar om omställning till en grönare ekonomi eller klimatsmart ekonomi. Det handlar om ett samhälle som är öppet och jämställt. Det handlar om hög sysselsättning och social sammanhållning. Det är viktigt att skapa trovärdighet och konkurrenskraft med långsiktigt hållbara offentliga finanser. Vi stärker den inre marknaden. Vi bejakar också och tar till vara de möjligheter som externa dimensioner, alltså handel, ger.

Det skrivs även om den individuella utvecklingen, kompetensen och behovet av en effektivare styrning av den nya strategi som kommer. Det understryks också.

I slutsatserna diskuteras översynen, som jag nämnde alldeles nyss, av EU:s hållbarhetsstrategi och den översynsrapport som vi har jobbat aktivt med samt Stockholmsprogrammet; Beatrice Ask och Tobias Billström lyckades sy ihop ett program tidigare i veckan. Jag är mycket glad för det. Det är det som ska ersätta Haagprogrammet, ett femårsprogram med fokus på individen och den enskildes rättigheter. Det står mycket tydligt att det ska vara en balans mellan åtgärder som syftar till att åstadkomma trygghet, det vill säga kampen mot gränsöverskridande brottslighet, terrorism och så vidare, samt åtgärder för att stärka den enskildes rättigheter. Det ges också i uppdrag att ta fram en gemensam asyl- och migrationspolitik.

EU ska vidta åtgärder för att stärka rättssäkerheten. Det ska vara minimirätter när det gäller tilltalade i brottmål, förbättrat skydd för brottsoffer, utvecklade regler för dataskydd, rättigheter för migranter och en effektiv och rättvis prövning av asylansökningar. Man ska även främja positiva aspekter av migration för ursprungsländerna. Detta är frågor som vi vet berör många människor och där medlemsländerna har olika erfarenheter och olika synpunkter. Därför har vi lagt ned ett enormt arbete under ordförandeskapet för att få ihop programmet. Vi är nöjda med resultatet. Nu är det detta som ska vara handlingsprogrammet. Där kommer Europaparlamentet att vara medbeslutande med det nya fördraget, så

det här är ett område där det kommer att hända otroligt mycket den närmaste tiden.

När toppmötet börjar har klimatkonferensen i Köpenhamn precis inletts. EU:s förhandlingsmandat togs av miljöministrarna och regeringscheferna i oktober. I ljuset av den senaste utvecklingen och eventuella signaler för Köpenhamn kommer det att finnas möjlighet att finjustera de här förhandlingsmandaten, men framför allt att skicka en signal till övriga delar av världen om vikten av att det verkligen är tvågradersmålet som är det övergripande målet.

EU vill som ni vet se en ambitiös överenskommelse med alla centrala delar och tydliga åtgärder för alla världens länder. Det krävs en snäv och tydlig tidsplan för att kunna få en politisk överenskommelse som sedan leder till en juridisk överenskommelse, så att det inte blir något glapp med Kyotoprotokollet. Det ska vara omedelbara åtgärder 2010, och det krävs finansiering. Det svenska ordförandeskapet arbetar intensivt för att kunna presentera en preliminär siffra på vad EU är berett att betala för perioden i det som kallas för "fast track" eller snabbstartsbidrag 2010–2012. Här är det möjligt att statsministern nästa vecka kommer med ytterligare kompletteringar.

När det gäller de utrikespolitiska frågorna föreslår vi slutsatser om det östliga partnerskapet som välkomnar starten på genomförandet av partnerskapet och understryker behovet av fortsatt arbete för att nå partnerskapets målsättningar. Man kommer också att notera samarbetet med Medelhavsländerna och de framsteg som har tagits. Vidare kommer ordförandeskapet att föreslå slutsatser om utvidgningen som ger stöd till de slutsatser som vi hoppas anta på allmänna rådet, vilket jag strax återkommer till.

Möjligen kan Iran komma att inkluderas i slutsatserna efter diskussionen i allmänna rådet. Men annars förväntar vi inga övriga utrikespolitiska frågor. Utrikesministrar kommer inte heller att vara närvarande vid mötet, bara statsministrar.

Det är alltså ett Europeiskt råd med många svåra och viktiga frågor som vi har jobbat med under ordförandeskapet och innan dess och som vi förhoppningsvis kan föra i hamn så långt som möjligt.

Jag stannar där på den punkten innan jag går vidare till utvidgningen.

Anf. 21 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag antar att det är läge att anmäla avvikande mening vad gäller slutsatserna. Det är olika delar i det, men först har jag en fråga från Max Andersson, som har teaterviskat. Han undrar: När utses Lissabonmandaten?

Jag har lite synpunkter på Stockholmsprogrammet. Det är kanske inte så förvånande. Under punkt 13 i slutsatserna står det att man ska ha fokus på medborgarnas intressen och behov och andra personer som EU har ansvar för. Sedan kommer utmaningen att bli att säkra respekten för grundläggande friheter och integritet samtidigt som man garanterar säkerheten i Europa.

I Stockholmsprogrammet är det mycket mer om hur man garanterar säkerheten än om hur man garanterar de grundläggande fri- och rättigheterna. Både i Stockholmsprogrammet och här talar man om medborgare. Det är upplagt för olika tolkningar i olika länder. Jag ifrågasätter

inte alls att du personligen tolkar det mycket vidare än vad till exempel danskarna gör.

Man hänvisar också till asylpakten i både Stockholmsprogrammet och slutsatserna. Asylpakten tycker vi inte är bra över huvud taget. Det är en av anledningarna till att vi inte kan stå bakom slutsatserna.

Sedan har vi klimatfrågan. Här står det redan: Vi kommer inte att ha ett bindande avtal. Jag tycker att man sviker de fattigare länderna genom att ge upp i förtid. Afrika med flera vill att vi ska gå mycket längre. De vill att vi ska vara tuffare. Jag vill att regeringen ska vara mycket tuffare. Jag tycker inte att EU redan innan vi är i Köpenhamn kan tala om att det kommer att bli så här. Det är klart att vi måste vara tuffa. Vi måste kräva mycket mer. Att lägga sig redan innan matchen börjar känns alldeles fel.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag vill haka på en fråga om budgetöversynen. Det står här att det vore bra om man tar tag i den åtminstone till sommaren. No later than July, står det. Jag tvivlar inte på att regeringen gärna hade kommit i gång tidigare med den. Sedan ungefär två år tillbaka är riksdagen helt överens om vikten av att bland annat ställa om EU-budgeten i klimat- och forskningsvänlig riktning och har också jobbat tillsammans med statsrådet. Just därför vore det så klart önskvärt om budgetöversynsprocessen åtminstone kunde öppnas och vara aktuell på näthinnan redan under arbetet med en post-Lissabonstrategi.

Jag vill egentligen fråga om juli, så att säga. Jag förstår att det tar tid innan en ny kommission både tillträder och är på plats. Det vet inte minst statsrådet själv. Men jag vill ändå ställa frågan. Det känns lite passivt att skriva juli redan nu, när denna fråga är mycket angelägen och påverkar så mycket annat.

Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru ordförande! Jag vill med anledning av Bodil Ceballos kommentar eller fråga understryka vikten av att man från EU:s sida har en fortsatt offensiv hållning för att nå ett kraftfullt resultat i Köpenhamn, så att man får en bindning till åtminstone en tvågradersnivå för att inte skapa tvivel om vad EU eller världen vill uppnå när det gäller att säkra klimatåtagandet.

Anf. 24 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Nu försvann Max Andersson, som skickade fram frågan. Men jag kan kort nämna att det här är något som vi har börjat ta itu med. Det krävs lite mankemang innan det kan gå. Det kräver justeringar i varje land. Men vi har inlett en procedur för att se över detta. Den kommer nog inte att kunna avslutas under vårt ordförandeskap. Det krävs en extra regeringskonferens. Den kanske är i ett väldigt litet format, men innan man kan komma överens om att göra det i ett enkelt format – det vill säga: nu har vi regeringskonferens, nu fattar vi beslut och nu avslutar vi det – måste man först få Europaparlamentets tillstånd. Sedan måste alla medlemsländer godkänna detta och så vidare.

Alla länder är inte förberedda för att skicka dem. Vi vet precis vilka det är i Sverige. I en del länder vet man det, i en del länder har man ett annat valsystem, så att man måste ha tilläggsval. De är tyvärr ganska

dåligt förberedda. Men vi har inlett detta, och vi har nära kontakt med spanjorerna och med Europaparlamentet självt för att detta ska gå så snart som möjligt. Europaparlamentet har sagt att de välkomnar de 18 som observatörer. Det är ett fint erbjudande, men det finns ingen enighet om vem som skulle betala deras löner till exempel, och den typen av frågor. Det återstår en del att göra. Man kan inte ta tag i frågan förrän det verkligen har trätt i kraft. Men vi har påbörjat förberedelserna. Detta ska gå så snart som möjligt. De har sina platser där, så att säga.

Asylpakten ingicks under det franska ordförandeskapet. Den kan man ha synpunkter på, men den är antagen. Den ligger i grunden här. Jag skulle ändå vilja upprepa att i det här programmet ligger enormt mycket tyngd på just medborgarrättigheterna, på respekten för internationella konventioner och på individen i både det processuella och i rättssäkerheten. Vi har verkligen vinnlagt oss om att få denna typ av balans. Det har inte varit enkelt. Detta är frågor som är dynamit i medlemsländerna och där det finns väldigt olika uppfattningar. Vi kan ha våra små meningsutbyten här i nämnden. På det hela taget har vi samsyn i Sverige om detta över partigränserna, vilket jag är mycket glad för. Men så är det inte i andra länder. Jag tycker ändå att det handlar mycket om just medborgarskapet och individuella rättigheter, också för de människor som inte är EU-medborgare utan som kommer hit. Det blir bland annat min uppgift att se till att den balansen upprätthålls i framtiden.

När det gäller klimatfrågan, vilket också har med Kerstin Lundgrens fråga att göra, är det klart att vi fortsätter att vara oerhört ambitiösa. EU är ledande och kommer att fortsätta att vara ledande. Jag hoppas att EU kan få fram en ganska stor summa pengar för den här snabbstarten, just för att sätta press på de andra. Vårt mål är verkligen att få ett bindande avtal. Men det kommer inte att kunna bli juridiskt bindande. Det har både USA och Kina varit kristallklara om. De har inte mandat att göra detta. Vi kan fortfarande hoppas att så blir fallet, men utan USA och Kina blir det mycket svårt. Vad vi dock vill ha är en politiskt bindande överenskommelse med en tidsplan för när det ska bli juridiskt bindande. Vi använder all energi vi kan för att arbeta för att det ska bli en realitet.

Ordföranden frågar om budgetöversynen. Det är en annan långbänk, där det finns olika uppfattningar. Vi hade gärna sett att kommissionen för länge sedan presenterat den här översynen. Det har av olika skäl blivit försenat. Det skulle komma nu i november. Sedan kom man på att det var bättre att låta den nya kommissionen ta itu med detta. Det fanns ett utkast som cirkulerade och sedan togs tillbaka och så vidare.

Jag tycker att det är sorgligt. Nu har vi ett nytt fördrag på plats. Vi har mycket stora och svåra utmaningar kopplade till både klimatet och den ekonomiska krisen som också kräver en del finansiering. Då behöver vi ha en modern budget kring detta.

Jag är inte ens säker på att referensen till juli kommer att finnas kvar. I de diskussioner vi har fört i Coreper har det funnits ett enormt motstånd mot att sätta tidtabeller och press här, vilket är sorgligt. Kommissionen har redan överskridit sina befogenheter, eftersom det enligt beslut från 2005 skulle ha lagts fram ett förslag 2008–2009. Nu har vi snart 2010.

Vi kommer att fortsätta att driva detta. När vi inte är ordförande längre kan vi också vara mycket tydligare med vad vi tycker som medlemsland. Det är väl en av de bataljer som jag, min efterträdare, Finans-

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Då passar det väl bra att påminna om att riksdagens stöd för kravet på att reformera budgeten var enhälligt. Det lär det nog vara till våren också. Detta var bra att höra, tycker jag.

Anf. 26 HANS LINDE (v):

Jag har inte någon fråga. Jag skulle bara vilja anmäla avvikande mening från Vänsterpartiets sida. Det gäller Stockholmsprogrammet med asylpakten och integritetsfrågorna men också klimatkonferensen och Köpenhamn.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (c):

Jag är alltid så nyfiken. Det må hända att jag inte följer alla turer, men jag blir nyfiken när Hans Linde anmäler avvikande mening. Jag skulle vilja ha en tydligare beskrivning för oss alla av vad den avvikande meningen innehåller.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att Kerstin Lundgrens fråga syftar på hur Hans Linde hade agerat om han suttit i den Malmströmska rollen.

Anf. 30 HANS LINDE (v):

Vi har inte EU-nämnden för att man ska fråga ut oppositionen, utan det gäller regeringens representanter.

När det gäller Stockholmsprogrammet har Vänsterpartiet motiverat sin synpunkt utförligt vid åtskilliga tillfällen här i riksdagen.

När det gäller Köpenhamn tycker vi att rådsslutsatserna som vi har framför oss inte på långa vägar är tillräckligt ambitiösa på en rad punkter, bland annat när det gäller målsättningarna. Man verkar redan på förhand ha backat från många av de krav och målsättningar man hade, redan innan diskussionerna inletts. Det tycker vi är oroväckande.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Vi är klara med punkt 4 på agendan och går vidare till punkt 5, Utvidgningen. Här finns utkast till slutsatser i den blå mappen, har jag skrivit. Men sedan ligger det något på bordet också. Finns det måne två versioner? Vi har i alla fall fått utkast till slutsatser ganska nyligen.

Anf. 32 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det är tänkt att allmänna rådet ska anta slutsatser om utvidgningen, inklusive västra Balkan. De baseras naturligtvis på kommissionens översynsrapporter och utvecklingsstrategi från oktober och reflekterar läget i varje lands EU-närmandeprocess.

Det som är nytt för i år är att både kandidatländer som vi förhandlar med och potentiella kandidatländer behandlas samtidigt i allmänna rådet. Eftersom samtliga länder har EU-medlemskap som mål håller man inte isär detta. Det är också ett tecken på att utvidgningsprocessen numera präglar våra relationer till västra Balkan mycket. Det är förstås glädjande.

Det svenska ordförandeskapets målsättning är att värna om utvidgningsprocessen i sig, men också om dess trovärdighet. Därför är det viktigt att den förs framåt hela tiden, även om det finns försvårande omständigheter. I det sammanhanget är det skönt att vi i alla fall har kunnat lägga åt sidan det argument som en del medlemsländer och debattörer har framfört om att Lissabonfördraget är nödvändigt för utvidgningen, i och med att det nu har trätt i kraft.

Diskussionen i Coreper äger rum i eftermiddag. Nämnden kommer väl att kunna få en rapport om detta så snart som möjligt. Jag får utifrån det läge som vi känner till nu redogöra för hur jag tror att diskussionen kan komma att föras. Nämnden är väl medveten om att vissa av frågorna är mycket känsliga. Tanken är att vi ska anta slutsatser, så att det inte blir diskussion om detta på Europeiska rådet. Det ska kunna lösas på måndag.

Jag börjar med Turkiet. Turkiet har gjort avsevärda framsteg på många områden genom bland annat en demokratisk öppning gentemot kurderna. Man har brutit många tabun genom samarbete med Armenien. Men det är otvivelaktigt så att Turkiet måste öka reformtakten när det gäller arbetet med mänskliga rättigheter, en konstitutionell reform och ett antal demokratiåtgärder. Detta måste slutsatserna reflektera på ett balanserat sätt. EU har vid många tillfällen upprepat sina krav på att Ankara-protokollet ska uppfyllas. Det har inte gjorts, och några medlemsländer kommer säkert att vilja ha skrivningar som poängterar detta ytterligare. Möjligen är det så att dessa medlemsländer också kommer att kräva åtgärder mot Turkiet för det. Men bedömningen som vi gör i dag är att det inte finns något stöd för det generellt. De allra flesta är av uppfattningen att vi måste fortsätta processen med Turkiet. Exakt hur skrivningarna blir återstår att se.

När det gäller Kroatien är vår mening att förhandlingarna är på väg in i ett slutskede. Man har öppnat 28 av 35 kapitel och stängt 15. Man håller nu på att skissa på anslutningsfördraget. Medlemsstaterna har också enats om ett finansiellt paket kring anslutningen. Det återstår förstås en del arbete för Kroatien, men det är mycket glädjande. Flera medlemsstater vill dock inte ha en referens till ett datum. Det finns en väldigt stor motsättning där. Man vill undvika att sätta ett datum för detta. Den diskussionen kommer att föras. Slutsatser kommer också att uppmärksamma Kroatiens samarbete med krigsförbrytartribunalen Icty.

Den isländska ansökan förväntas att omnämnas i positiva ordalag. Slutsatserna pekar mot beslut om en förhandlingsöppning så fort kommissionens avi är färdig. Den är inte det ännu, men vi hoppas att det kan ske i början av nästa år.

Vi fattade i november det viktiga beslutet om visumliberalisering för de tre västra Balkan-länderna Makedonien, Montenegro och Serbien, vilket är väldigt roligt. Då kan de resa med bara pass utan visum och hälsa på släktingar i övriga Europa. Därigenom bryter man en isolering som inte minst unga människor har upplevt i dessa länder. Slutsatserna

uttrycker också en förhoppning om att Bosnien och Albanien ska kunna uppnå samma målsättning inom ganska kort tid.

Kommissionen rekommenderar i sin översynsrapport att vi ska börja förhandla med Fyrom, eller Makedonien. Det krävs enhällighet om detta ska ske. Vi har från svensk sida varit väldigt måna om att hålla den strikta proceduren tydlig. Det är de bedömningar som kommissionen gör som ska ligga till grund. Men det finns i alla fall ett medlemsland som har mycket synpunkter på namnfrågan för Fyrom, Makedonien. Som sagt krävs det enhällighet. Det är oklart om vi lyckas få den enhälligheten till på måndag. Vi har jobbat mycket intensivt med att försöka stödja FN-processen i namnfrågan.

Alla medlemsländer är eniga om att det är oerhört viktigt att Bosnien inte tillåts halka efter de andra. Bosnien är ännu inte nära ett medlemskap, och problemen i Bosnien är stora. Det är viktigt att Bosnien ändå hålls kvar och att de inte halkar efter. Men för att de ska kunna komma vidare krävs det att den ordning som gäller i dag med FN:s höge representant avvecklas till förmån för en stärkt EU-närvaro. Detta har vi diskuterat många gånger i nämnden. Det kräver förändringar i landets konstitution. Här pågår en process som vi stöder intensivt, också tillsammans med USA och de lokala politiska företrädarna i Bosnien.

Vi försöker stötta den ekonomiska och sociala utvecklingen i Kosovo. Vi försöker ge dem ett europeiskt perspektiv i likhet med de övriga länderna. Men det faktum att fem EU-länder inte har erkänt Kosovo som självständig stat påverkar naturligtvis formerna för EU:s relation. Men vi kan oavsett detta – det står också i slutsatserna – vara aktiva när det gäller att stötta reformtakter och den ekonomiska och sociala utvecklingen i allmänhet i landet och därigenom främja Kosovos närmande.

Kommissionen rekommenderar att Serbiens interimsavtal med EU ska träda i kraft. Vi hoppas att så kan ske, men det kommer att bli en diskussion om detta på måndag också. Ett element är förstås att chefsåklagaren Brammertz i går vid FN:s säkerhetsråd gav en positiv bild, gav godkänt för hur Serbien samarbetat med Icty under det senaste året. Det kommer förstås också att komma med i debatten.

Det här är ungefär de punkter vi ser. Nämnden är väl bekant med denna materia och känner också till de svårigheter som finns kring vissa medlemsländer. Men vi hoppas på en bra och positiv diskussion som kan leda till slutsatser som är så positiva som möjligt i de här frågorna.

Anf. 33 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Jag undrar om den cypriotiska frågan när det gäller Turkiet. Vi vet att det finns vissa medlemsstater som är emot att Turkiet blir medlem. Finns det anledning att misstänka att länder blockerar en lösning i Cypernfrågan för att försena ett turkiskt medlemskap? Vad gör regeringen för att lösa detta och försöka komma framåt i den cypriotiska frågan?

Anf. 34 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Vi är två personer med ungefär samma tanke. Jag är också inne på Turkiet. Inte minst Turkiet har haft en stor förväntan på det svenska ordförandeskapet för att om möjligt flytta fram positionerna. Vilken är statsrådets bedömning av hur det blir efter det svenska ordförandeskapet? Jag kan naturligtvis dra min egen slutsats: att det möjligen inte blir lika in-

tensivt. Men det skulle vara intressant att höra på vilket sätt vi i så fall skulle kunna fortsätta att underlätta för Turkiet och därmed också lösa Cyprenfrågan.

Anf. 35 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det här är oerhört viktiga frågor. Formellt sett är inte lösningen på Cyprenfrågan ett kriterium i Köpenhamnskriterierna. Men det är klart att de är hopkopplade på något sätt och används mycket i politiken.

Det sker framsteg i förhandlingarna på Cypern. De sköts av parterna själva, men FN är med och stöttar. Det är viktigt att det är en FN-ledd process. EU finns med där.

Jag har varit i Nicosia och träffat olika parter från båda sidorna. Utrikesministern har varit där, och vi har haft olika kontakter och försökt vara väldigt aktiva för att visa vårt stöd till detta och visa vilka fördelar det skulle ge för alla parter att lösa detta. I en så lång konflikt vänjer man sig nästan vid status quo. Det gäller inte minst på den grekcypriotiska sidan där de unga människorna kanske inte omedelbart ser konsekvenserna av ett enande.

Jag har träffat president Christofias, som är den grekcypriotiska presidenten, som förhandlar med den turkcypriotiska ledaren Talat. De känner varandra väl. De är kamrater sedan tidigare. Det är kanske de två som verkligen skulle kunna lösa detta. Det går framåt, men det går långsamt. Det finns väldigt mycket tryck i de olika länderna.

Vi har arbetat med att få Turkiet att uttala sitt mycket tydliga stöd för Talat och för lösningen med en bikommunal, bifederal zon med lika politiska rättigheter. Det har Turkiet också gjort den senaste tiden. Man har varit väldigt tydlig i sitt stöd där. Den nya regeringen i Aten har varit hjälpsam och försökt stötta på olika sätt i den här frågan.

Det är dock lite bråttom därför att det kommer att vara val på den turkcypriotiska sidan. Risker är att den nuvarande ledaren Talat ersätts med en betydligt mer nationalistisk och mindre förhandlingsinriktad person. Vi tävlar lite grann med klockan. Vi gör vad vi kan för att stötta detta.

Kommer det här att blockera? Nej, det tror jag inte. Det är vårt intryck att det finns tillräckligt många länder, också de som inte är inblandade i den här konflikten men som brukar uttrycka allmän skepsis mot Turkiet, som inte vill se att processen bryter samman utan tycker att det är viktigt att kunna fortsätta att förhandla med Turkiet. Det är det bästa sättet vi har för att påverka här. Därför tror vi att det möjligen kan bli någon skrivelse om besvikelse och att Ankaraprotokollet inte är uppfyllt men att vi ändå kan nå framsteg.

Förhoppningen är att vi på den regeringskonferens som hålls med Turkiet, och det svarar även på Bengt-Anders Johanssons fråga, den 21 december ska kunna fatta beslut om att öppna miljökapitlet med Turkiet. Det rekommenderar kommissionen. Det är väldigt väl tajmat på det sättet att Turkiet är en viktig partner i miljösamarbetet, och vi behöver få in dem i detta. Vi för också diskussioner när det gäller det sociala kapitlet och konkurrenskapitlet där de har gjort en hel del framsteg.

Det inkommande ordförandeskapet Spanien är ju ett land som är mycket för ett turkiskt medlemskap. Vi har haft nära kontakter med dem också just för att se till att det blir en god kontinuitet. De kommer att

göra sitt yttersta för att fortsätta traditionen att öppna minst ett kapitel per ordförandeskap och föra det framåt. Sedan finns det inte så många kapitel kvar. De flesta är blockerade och låsta. En öppning kring Cypern och Ankaraprotokollet skulle underlätta oerhört mycket i detta. Vi arbetar mycket intensivt med det här och försöker stötta på olika sätt.

Det går långsamt framåt. Det finns anledning till optimism, men det är tyvärr långt ifrån löst.

Anf. 36 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för rapporten om de goda framsteg som görs i Europa. Jag vill ställa en fråga om Balkan. Det är utmärkt att vi i Schengen får viseringsfrihet för medborgare från några av de före detta jugoslaviska republikerna, Makedonien, Montenegro och Serbien nu strax före jul.

För oss i Folkpartiet är det självklart att hela Balkan, som för mindre än tio år sedan trasades sönder av krig och konflikter, också ska omfattas av gemenskapen. Förhoppningen är att försoningsprocessen på Balkan ska kunna drivas framåt med den europeiska integrationsprocessen.

När kan vi förvänta oss beslut om viseringsfrihet för Albanien och Bosnien och Hercegovina?

Anf. 37 KERSTIN LUNDGREN (c):

Jag vill återknyta till diskussionen om Cypern och Turkiet. Det är oerhört viktigt att vi under de månader som ligger framför oss verkligen möjliggör ett steg framåt både när det gäller medlemskapsförhandlingarna och när det gäller miljöprotokollet. Jag är övertygad om att det krävs att man når framsteg inte bara i ord från Turkiets sida utan också i en synlig effekt på mark för komma vidare.

Jag hörde kommentarerna med anledning av de uttalanden som kom från Turkiets utrikesminister förra torsdagen i Istanbul. Där var signalen att det inte var tillräckligt, utan det var snarare tvärtom. Jag vill understryka att man måste vara tydlig med Ankaraprotokollet. Jag tror att det finns skäl att påtala de tendenser till att gå i negativ riktning som styret, den så kallade regeringen, på den norra sidan visar. Man har uppenbarligen ambitioner att stänga de EU-förberedelser som har pågått rätt länge och rätt framgångsrikt på den norra sidan. Den så kallade premiärministern har uppenbarligen ambitionen att stänga igen den verksamheten i början av nästa år. Det är inte heller en signal i rätt riktning.

Anf. 38 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag kan bara upprepa att Sverige ibland ses som nära vänner till Turkiet, vilket Bengt-Anders Johansson var inne på. Just därför utnyttjar vi den positionen genom att vara väldigt tydliga och öppenhjärtiga mot turkarna för att sätta oerhört stor press på dem. Vi gör vårt yttersta för att de ska förmås att ta de steg som är nödvändiga, visa de gester som ibland kan luckra upp eller avstå från en del saker som kan skapa motstånd. Det är en otroligt svår fråga. Vi är medvetna om de här problemen.

Vi hoppas att Albanien och Bosnien mycket snart kan åtnjuta den här visumfriheten. För att det ska fungera krävs det att länderna uppfyller vissa krav. Man behöver ha kontroll över sina gränser. Man behöver ingå i vissa konventioner. Man behöver samarbeta när det gäller penningtvätt

och antikorrupsionsprogram med Schengen. Där har Bosnien och Albanien inte kommit ända fram. Ordförandeskapet, EU och kommissionen försöker stötta dem för att de ska kunna uppnå detta. Förhoppningen är att man kanske kan ta det här steget under nästa år, men det beror mycket på det arbete de måste göra själva. Hela processen bygger på att det finns soliditet i den. Om man inte uppfyller de villkor som krävs undergrävs trovärdigheten för hela systemet, och det påverkar andra länder som står lite längre ned på kandidatlistan. Vi hoppas att de ska kunna vara redo under nästa år, så att vi kan fatta det beslutet. Det är målsättningen.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns ett stöd för regeringens ståndpunkt. Jag ber ledamöterna notera att det som statsrådet sade är känslig materia. Det är namngivna länder och sådant. Jag ber ledamöterna att tänka på det. Om man vill går det jättebra att lägga den här handlingen i blå mappen, och annars bör den behandlas med diskretion.

Vi går över till punkt 6, Presentation av trioprogrammet. Vi hade besök här i nämnden av tre ambassadörer den 20 november. Det var alltså de spanska, ungerska och belgiska ambassadörerna som gav oss en lite förhandssnutt. Nu föreligger dock ett trioprogram. Det har nämndens ledamöter fått utsänt och utdelat, men eftersom alla kanske inte har läst det än ber jag statsrådet kommentera det något.

Anf. 40 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det är en punkt som alltid finns på agendan i början på ett nytt trioprogram där de här tre länderna får möjlighet att kort redogöra för programmet. Det kommer inte att bli någon diskussion, utan man noterar det här programmet. Det är deras sammanlagda 18-månadersprogram. Sedan kommer varje land att presentera ett eget 6-månadersprogram som brukligt är.

Vi återfinner mycket av det som finns kvar från vårt ordförandeskap, till exempel fortsatt kamp mot arbetslösheten, fortsatt arbete i klimatfrågan och hur vi ska ställa om oss till en mer klimatsmart ekonomi. Frågan om Lissabonstrategin eller 2020-strategin, eller vad den nu ska heta, är förstås oerhört viktig. Många av de frågor som vi har förberett finns med där. Det kommer väl att redogöras kort för detta. Sedan vet vi alla att det kan uppstå akuta situationer som gör att man får stuva om lite grann i programmet. Detta är en viktig del i att göra EU-arbetet mer kontinuerligt och mer förutsägbart. Våra erfarenheter av 18-månaderssamarbetet har varit väldigt goda. De tre nya länderna för upp detta på ännu en nivå genom en gemensam logo och en gemensam hemsida.

Men det förväntas ingen diskussion, utan det är mest en kort presentation.

Anf. 41 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru ordförande! Jag tänkte uppehålla mig lite kort vid det jordbruksavsnitt som finns med i det här programmet. Det gör jag mot bakgrund av att det de facto är över 40 procent av EU:s gemensamma budget som går just till den gemensamma jordbrukspolitiken.

Under det senaste halvåret har vi sett en tendens som inte är speciellt lyckad, tycker jag. Bakgrunden är att 21 länder samlade sig när det gällde

mjölklfrågan och mer eller mindre gjorde upp. Ni kommer ihåg att vi tog upp det här i EU-nämnden för bara någon månad sedan. Om mina informationer stämmer kommer man den 10 december att ha 21 eller 22 länder som ska diskutera CAP inför kommande rådsmöte. Jag tycker att det här är ett lite bekymmersamt spår. Jag förstår att det är oerhört känsligt hur man närmar sig den här typen av förhållningssätt som 21 eller 22 länder intar. Det är enkelt att förstå att de i princip kan göra upp och sedan trumfa igenom det i rådet. Men eftersom det står i 18-månadersprogrammet att just diskussionen om jordbrukspolitiken ska intensifieras under 2010 tycker jag att det är viktigt att skicka med att Sverige på lämplig sätt tar upp ett resonemang så att vi inte hamnar i den situationen att man kör pseudoträffar inför råd, toppmöten eller vad det nu än handlar om. Det är inte speciellt fruktbart på sikt.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Detta framkom med önskvärd tydlighet även under nämndens besök i Madrid där min kollega, som är före detta jordbruksminister, tog upp just Sveriges enligt honom besvärliga inställning i de här frågorna. Jag måste säga att det bekymrar mig inför det spanska ordförandeskapet.

Anf. 43 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Jag tar chansen att ställa en fråga som jag kom att tänka på när statsrådet sade att 18-månadersprogrammen ska ge långsiktighet i EU-samarbetet. Med Lissabonfördraget har vi nu fått en vald ordförande och en hög representant som kommer att ha en agenda för en längre tid, närmare fem ordförandeskap. Kommer de två personerna att involveras i sådana här 18-månadersprogram eller kommer vi att få se någon typ av program också för de här personerna? De kommer ju att involveras i ordförandeskapet.

Anf. 44 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det var väl mest en kommentar om jordbruket. Vi är väl medvetna om Sveriges extrema åsikt, eller hur ordföranden uttryckte det, i den här frågan.

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Jag tycker inte att den är extrem. Den är fullt rimlig och har enhälligt stöd i Sveriges riksdag.

Anf. 46 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag delar helt den bedömningen. Det var citattecken där.

Det är en fråga som verkligen delar EU. Nu blir det för övrigt intressant att se hur mycket mjölkpriserna har stigit den senaste tiden. Det finns det objektiv internationell statistik på. Det kommer säker att bli en av de stora bataljerna. Jordbrukspolitiken kommer att diskuteras, inte minst i ljuset av budgetöversynen. Eftersom den tar 40–42 procent av EU:s budget måste man diskutera om det är en rimlig del av budgeten när vi har andra behov framöver. Det tycker inte Sverige, och jag är väldigt glad att det finns en stor samsyn om det. Det kommer säkert att bli en stor debatt om detta.

Det här 18-månadersprogrammet har arbetats ut innan Herman Van Rompuy tillträdde. Tanken är att de inkommande ordförandeskapen tillsammans med honom ska stämma av sina 6-månadersprogram. De är ansvariga för dem och kommer att presentera dem i Europaparlamentet till exempel. Tanken är att man ska hitta en arbetsfördelning för att man ska få en större kontinuitet. Den kommer långsamt att växa fram. Den valde ordföranden i rådet är den som leder och samordnar frågorna i en nära dialog med det roterande ordförandeskapet som har ansvar för alla rådsformationer utom just toppmötena. Statsministern i ordförandelandet måste kunna spela en roll för att kunna motivera sin egen regering. Det blir mycket ett spanskt testcase som nu sätter på plats hur det här kommer att fungera.

Catherine Ashton, som hög representant och vice ordförande i kommissionen, kommer att lägga fram ett förslag på hur den europeiska utrikesjätten ska byggas upp. Det är ett arbete som hon precis har inlett efter det att vi har antagit ramverket kring detta. Det ska hon göra tillsammans med medlemsländerna och Europaparlamentet. Det ska läggas fram senast i april nästa år. Då kommer det att finnas en del prioriteringar och så vidare. Hon har också varit inne en del på dem. Hon ska inte ha en egen agenda, utan både hon och Herman Van Rompuy ska ju företräda EU och se till att kontinuiteten upprätthålls där. De ska inte ha ett eget program utan driva EU:s frågor. Det kommer säkert också att falla på plats under våren.

Anf. 47 HANS LINDE (v):

Jag förstår nu att den svenska regeringen har haft begränsad möjlighet till inflytande över trioprogrammet och inte ska hållas ansvarig för skrivningarna. Men jag blir ändå lite konfunderad, för vad jag kan se – och jag har visserligen inte läst varje kommatecken – finns det i dessa 89 sidor *en* mening som rör jämställdhet och antidiskrimineringsarbete. Den finns på s. 38. Det gör en ju lite oroad inför de kommande 18 månaderna. Är det den tyngd dessa frågor får?

Man nämner inte heller antidiskrimineringsdirektivet, och det gör mig också lite oroad. Det svenska ordförandeskapet har ju inte lyckats ro antidiskrimineringsdirektivet i land, utan det skjuts nu framåt till nästa ordförandeskap. Jag vill bara ligga på den svenska regeringen att se till att den frågan inte faller bort från dagordningen under det kommande ordförandeskapet. Regeringen bör pressa på spanjorerna att under det kommande ordförandeskapet ro antidiskrimineringsdirektivet i land.

Anf. 48 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det är riktigt, vi har naturligtvis ingen som helst möjlighet att påverka denna skrift. Jag vet dock från många samtal med mina spanska kolleger att frågor om jämställdhet är mycket viktiga för spanjorerna i deras sex-månadersprogram. Både premiärminister Zapatero och övriga regeringen har lyft fram dessa frågor på ett sätt som gör Spanien till ett föredöme i många avseenden. Det gäller såväl jämställdhet som kampen mot våld, inte minst i hemmet, och hbt-frågor. Hbt-rörelsen i Spanien är väldigt glad för vad som har åstadkommits under kort tid.

Ett jämställt Europa kommer att vara en prioritering och kommer alltså att återspeglas mycket tydligare i det spanska ordförandeskapet.

Det som det svenska ordförandeskapet inte rör i hamn fullt ut faller naturligtvis på nästa ordförandeskap, och det är bland annat antidiskrimineringsdirektivet. Det är inte Spanien som har varit problemet.

2009/10:15
4 december

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen i den frågan.

Det var det allmänna rådet, och vi går över till utrikesrådet, numera FAC.

2 § Utrikes frågor

Statsrådet Cecilia Malmström

Återrapport från ministerrådsmöte den 16 och 17 november 2009

Information och samråd inför ministerrådsmöte
den 8 december 2009

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Återrapporten behandlade vi i klump tidigare. Jag ska inledningsvis anmäla att kabinetssekreterare Belfrage informerade utrikesutskottet i utrikesfrågorna i går, den 3 december. Uppifrån och ned har vi punkt 2, godkännande av A-punktslistan. Beslut fattar vi senare i eftermiddag, men här fanns en hel rad utrikesfrågor. Bland annat kan man notera väldigt intressanta slutsatsutkast om mänskliga rättigheter i tredjeland. De står på A-punktslistan, men om någon av ledamöterna vill ställa frågor eller om statsrådet vill kommentera något av dem går det bra nu.

Anf. 51 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag skulle vilja ta upp Somalia. Vi har inte lyckats nå en överenskommelse om hur EU bör gå vidare med förberedelserna av en träningsmission. Det kommer att diskuteras i eftermiddag i Kusp och först på måndag förmiddag i Coreper. Vi får alltså återkomma till nämnden i helgen för att redogöra för hur diskussionen utvecklas i frågan om Somalia och om det kan bli ett beslut eller inte.

Anf. 52 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag har suttit här och försökt ögna igenom i alla fall en del av dem, och jag undrar över Arktis. Är det en A-punkt, eller kommer den sedan?

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Det är en bra fråga! Den står som övrig fråga, men så vitt vi har förstått är den ändå en beslutspunkt. Det hör till ovanligheterna, men jag kommer att behandla den som 7 b.

Anf. 54 BODIL CEBALLOS (s):

Bra! Sedan tänkte jag också på det som står om till exempel mänskliga rättigheter och att de är oerhört viktiga för säkerhetspolitiken. Jag tycker att vi ofta glömmer bort att också fattigdomsbekämpningen är oerhört viktig för säkerhetsfrågan. Många gånger speglar våra dokument bara mänskliga rättigheter. Det står i och för sig att de är odelbara och så vidare, men det är också så att vi beroende på vilket land det handlar om lägger större vikt vid vissa rättigheter än andra. Även när det gäller det som står om Irak och mänskliga rättigheter där vore det bra om man för framtiden fick in fattigdomsbekämpningsperspektivet lite tydligare i dessa dokument. Det är nämligen också en viktig fråga för att bevara fred och säkerhet, och det är hittills lite dåligt med det i dokumenten.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar denna kommentar. Fler kommentarer eller frågor om A-punkterna? Jag finner inte så, och då lämnar vi den punkten och går vidare till punkt 3, Västra Balkan. Den ska diskuteras, men det föreligger

också förslag till slutsatser. Det stod inte på den blå agendan, så jag säger det för att ni ska komma ihåg det. Denna fråga var senast i nämnden den 13 november, och då fanns det stöd för regeringens ståndpunkt.

2009/10:15
4 december

Anf. 56 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det handlar alltså om diskussionen om EU:s militära insats i Bosnien och Hercegovina, Althea, och framtiden för den. Syftet är att nå en enighet om när en icke-exekutiv utbildningsinsats kan påbörjas samt om tidsramen för den nuvarande exekutiva militära närvaron. Vi kommer att ha en diskussion om detta också mot bakgrund av den politiska kris som råder i landet. EU och USA har fortsatta samtal med lokala partiledare och försöker förmå parterna att genomföra de reformer som krävs och därmed förhindra att Bosnien och Hercegovina hamnar långt efter de övriga länderna i regionen. Vi hoppas att vi kan få partiledarna att ställa upp på ett nytt möte nu i veckan, och vi håller på att informera dem om upplägget.

Utgångspunkten för Altheas framtid är att dagens exekutiva insats ska förlängas fram till det bosniska parlamentsvalet, som ska hållas under senhösten 2010. Det är alltså om ett år, och därefter avslutas insatsen eftersom säkerhetsrådets mandat går ut den 17 november 2010. Beslutet om en avveckling kan ske på bedömningen att det inte föreligger några militära hot som kräver exekutiv förmåga, men det finns naturligtvis skäl för ett fortsatt starkt EU-engagemang i landet. Man behöver bevaka säkerhetsläget även efter 2010, men det kan nog ske på annat sätt.

Vi har diskuterat detta tidigare, och vi hoppas att vi nu är redo att fatta ett beslut under diskussionerna.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare till punkt 4 om Burma, som enligt mina noteringar löpte stor risk att strykas. Hur är det med den saken, statsrådet?

Anf. 58 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Ja, fru ordförande, det har hänt saker under natten och den tidiga morgonen – den är struken från dagordningen. Det beror inte på att det finns någon oenighet eller att vi inte anser att Burma är viktigt utan på att vi har varit så framgångsrika i arbetsgruppsdiskussionerna att vi är väldigt eniga om hur vi ska hantera frågan. Det fanns alltså inte anledning att sätta upp den på dagordningen. Vi har haft många diskussioner om Burma, och vi stryker den helt enkelt.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Innebär det att den återuppstår som A-punkt eller att den inte tas upp alls på rådet?

Anf. 60 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Den tas inte upp alls.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar då att den är struken och går vidare till punkt 5, Fredsprocessen i Mellanöstern. Här ska det diskuteras och eventuellt fattas beslut. Det finns utkast till slutsatser i den blå mappen, och där finns också en rapport om läget på marken inklusive östra Jerusalem. Frågan har behandlats i nämnden vid rader av tillfällen.

Anf. 62 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Detta är en återkommande fråga, men det är första gången vi kommer att anta slutsatser under det svenska ordförandeskapet. Vi har diskuterat frågan på i princip alla möten, och diskussionerna rör som vanligt den oroväckande situationen. Vi är mycket bekymrade över avsaknaden av återupptagna samtal. Det är spännande läge i de palestinska områdena, och det finns en förtroendekris för Abbas. Själv tvekar han över om han ska ställa upp eller inte. Det är spänningar och bosättningsaktiviteter i östra Jerusalem och fortsatt isolering av Gaza.

EU fortsätter förstås att tillsammans med de amerikanska ansträngningarna stödja den palestinska myndigheten. Vi hoppas att slutsatserna kommer att inkludera vår oro för det dystra läget på marken, inklusive tydliga skrivningar om bosättningarna, samt utvecklingen i östra Jerusalem, den fortsatta isoleringen av Gaza och att vi stöder de fortsatta fredsanssträngningar som görs från USA.

Vi kommer också att uttrycka stöd för den palestinska myndigheten. Det är viktigt att det finns en förhandlingspartner för att vi ska kunna föra fredssamtal, och det är viktigt att det finns en vilja att utveckla EU:s bilaterala relationer med både den palestinska myndigheten och Israel.

Vi välkomnar att det förhoppningsvis blir val på de palestinska områdena när omständigheterna så tillåter, och vi noterar också att den israeliska regeringen förväntas fatta beslut om en partiell och tillfällig bosättningsfrysning.

Det är ungefär vad som kommer att finnas med första gången vi antar slutsatser under det svenska ordförandeskapet.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Det har varit ganska livat medialt även internationellt på denna punkt eftersom det är så pass specifika och tydliga slutsatser, också jämfört med slutsatser under tidigare ordförandeskap. Det har ändå hänt att vi har behandlat text i denna fråga. Slutsatserna är skarpare än på länge, vilket jag skulle vilja be statsrådet kommentera. Framför allt: Beror det på att USA har blivit tydligare, eller beror det på att det svenska ordförandeskapet lanserar en ny EU-position? Det är väl bra att kommentera det lite extra innan vi går in på diskussionen.

Anf. 64 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det gör jag gärna. Jag har också läst tidningarna. Det är inte så att det svenska ordförandeskapet lanserar helt nya ståndpunkter. Det är första gången det kommer någonting skriftligt. Det har varit lite diskussioner med Israel under hösten, så det kanske finns en känslighet när man läser dokument. Detta är första gången det finns några dokument, och det är ju inte så att Sverige utarbetar dem på egen hand, utan de bygger på redan antaget språk i olika skrivningar vi gjort.

Det är en gammal svensk ambition att försöka ha ganska konkreta, koncisa slutsatser och inte upprepa sådant man alltid säger. De fokuserar alltså ganska mycket på och tar sin utgångspunkt i vårt stöd till den palestinska myndigheten och Abbas. Vi uppfattar nämligen att det verkliga behövs nu.

Det finns en referens till att Jerusalem ska bli huvudstad i de två – förhoppningsvis – kommande staterna. Det är EU-åsikter som är väl kända sedan tidigare, och det finns också en referens till att den framtida staten kan heta Palestina. Det är dock ett delvis ockuperat land och EU:s syn på de israeliska bosättningarna har precis som den amerikanska administrationens varit kritisk. Vi har gjort olika uttalanden under detta halvår som har visat det.

Det är alltså ett slags koncentrat av tidigare åsikter, vilket har väckt viss uppmärksamhet inte minst i israelisk press. Som alltid när man diskuterar Israel kommer säkert olika åsikter att brytas, men slutsatserna bygger på tidigare uttalanden och överenskomna texter. De är dock i kortare, koncisare form.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Finns det amerikanska nyheter som mer eller mindre möjliggör eller på något sätt påverkar? Det finns i utkastet en referens till tydliga amerikanska ställningstaganden. Påverkar det möjligheterna för EU att bli tydligare?

Anf. 66 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

EU har varit tydligare, men om samma signal kommer från både USA och EU uppfattas det naturligtvis ännu tydligare. Det underlättar om vi kan tala med samma röst. Det är inte alltid vi gör det, och det är inte alltid vi ska göra det, men de gånger vi tycker att det är befogat är det klart att det ger ett ännu starkare budskap.

Anf. 67 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Det har varit en del rykten på gång, inte minst att det skulle ges signaler från EU:s sida om Jerusalems hantering i sammanhanget. Jag vet inte hur mycket av det som är verklighet, men med anledning av detta vill jag fråga vilken form av skrivning som ordförandeskapet kommer att förespråka vid ett eventuellt antagande av slutsatser angående frågan om Jerusalem. Utgångspunkten från svensk sida har som vi har uppfattat det varit att frågan ska lösas av parterna. Är det fortfarande en svensk hållning som vi driver under ordförandeskapet, eller är det något annat på gång? Jag tycker att det är viktigt för nämnden att få veta det så att vi i så fall kan ha synpunkter.

Anf. 68 HANS LINDE (v):

Jag hörde från EU-ministern att det inte är så stora skillnader och inga nya positioner. Det är möjligt att jag har missuppfattat, men jag måste säga att jag när jag har läst rådsslutsatserna har reagerat på skrivningar om Jerusalem. Jag tycker att det är tydligare, och det är positivt. Det sätt på vilket man i rådsslutsatserna uttrycker sig om östra Jerusalems status är bra.

Jag har tre frågor. Den första kanske är mer av en formfråga. Jag blev i tisdags kväll uppringd av en israelisk radiojournalist som ville diskutera rådsslutsatserna och som i telefon kunde citera i alla fall ett utkast till de svenska rådsslutsatserna. Att en israelisk journalist har rådsslutsatserna flera dagar innan jag som ledamot av Sveriges riksdag får tillgång till dem gjorde mig ganska konfunderad. Jag undrar hur det har kunnat gå till att israeliska medier har utkast till rådsslutsatserna från det svenska ordförändreskapet flera dagar innan de behandlas i EU-nämnden.

Jag har även två frågor som rör innehållet. Den första gäller Goldstonerapporten som, vad jag kan se, inte nämns någonstans. Hur kommer det sig att man väljer att inte lyfta upp den i rådsslutsatserna? Det är just nu en av de mest centrala frågorna i relation till Israel och hur man ska hantera den omfattande straffrihet som efter Gazakriget för ett år sedan brett ut sig.

Den andra frågan gäller framför allt punkt 4 i rådsslutsatserna. Man säger att rådet är berett att ytterligare utveckla relationerna bilateralt med Israel. Det området har varit fryst sedan Gazakriget för ett år sedan. Innebär dessa skrivningar förändringar i positionen? Bör man så att säga tina upp den frysning som finns av dialogen?

Anf. 69 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

När det gäller frågan om Jerusalems framtida status nämns i utkastet till slutsatser exempelvis under punkt 8 att ”if there is to be genuine peace, a way must be found to resolve the status of Jerusalem as the future capital of two states”. Det är en av nyckelfrågorna. I eventuella fredsförhandlingar måste naturligtvis Jerusalems status lösas. EU har tidigare tyckt att Jerusalem måste kunna bli huvudstad i båda staterna, men det är ingenting som EU kan lösa utan den frågan måste lösas inom ramen för förhandlingar med parterna. Det är alltså ingen ny åsikt från vår sida.

Hans Linde frågade hur en israelisk journalist kunnat få uppgifterna. Ja, det undrar jag också. Det är mycket mystiskt. Så ska det givetvis inte vara. Uppgifterna cirkulerar i en liten, liten krets, men någonstans har det läckt, och det är mycket olyckligt.

Beträffande Israels status står det att när omständigheterna tillåter kan vi tänkas gå vidare med relationerna med Israel, men fram till dess är det den nuvarande handlingsplanen och de referensdokument som finns för samarbetet som gäller. Ingen förändring har skett där, men vi hoppas förstås att sådana omständigheter ska uppstå att vi kan ta nya steg. I dag finns dock inga sådana.

Goldstonerapporten nämns inte i förslaget till slutsatser. Vi har många gånger tidigare diskuterat dem. EU har sagt att man anser att det är en seriös rapport som förtjänar att tas på allvar. Båda parter är ansvariga för att genomföra utredningar om de övergrepp som har begåtts på båda sidor. Det är, som sagt, en seriös rapport, och den kommer att följas upp på MR-rådet vid sessionen i vår.

Rapporten diskuterades vid FN:s generalförsamling. Vi försökte få fram en resolutionstext som EU kunde stödja. Vi var mycket aktiva, men det gick inte att få enighet och då valde Sverige att i generalförsamlingen avstå. Vi har tidigare sagt att det är en viktig rapport, och vi har tittat på

Anf. 70 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru ordförande! Efter att ha läst slutsatsutkastet gällande Israel–Palestina-frågan tycker jag att det har en samlad och tydlig hållning som är positiv ifall det skulle leda till resultat vid utrikesrådet. Jag hoppas att den balans och det sätt på vilket det uttrycks i utkastet till rådsslutsatser kommer att leda till samstämmighet. Jag vill därför ge det mitt fulla stöd.

Det är oerhört viktigt att EU kan ha den hållningen i detta läge. Det underlättar också den gemensamma ambition som finns mellan EU och USA, som jag uppfattar det.

Anf. 71 GUSTAV BLIX (m):

Fru ordförande! När jag läser utkastet till slutsatserna tycker jag att det verkar vara ett ganska framgångsrikt resultat av den svenska förändringen av formen för hur man skriver slutsatser. Det är fråga om en stor förändring, inte av innehållet i sig, för det är som statsrådet påtalar känd materia och kända EU-ståndpunkter, utan det nya är just formen. Det innebär att vi i bisatser påminner om tidigare ställningstaganden vi gjort och i stället lyfter fram de saker som vi verkligen vill få fram.

Min fråga är hur detta mottagits i de övriga medlemsländerna. Det är ett annat sätt att arbeta med utrikesslutsatser, som jag vet att vi från svensk sida konsekvent velat uppnå inte bara inom ramen för fredsprocessen i Mellanöstern utan också på andra områden. Jag undrar därför hur det förändrade arbetssättet har tagits emot och hur diskussionen går i medlemskretsen om det sättet att arbeta; det gäller även utifrån hur slutsatserna tas emot i övriga medlemsländer.

Anf. 72 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Om man bortser från just denna sakfråga har vår ambition generellt sett varit att ha mer koncisa och konkreta slutsatser, att inte ta upp precis allt utan i stället koncentrera oss på det viktigaste, vilket uppskattas och har välkomnats. Det är väl ett ganska svenskt sätt att försöka leda mötena.

När det gäller Mellanöstern vet vi att den konflikten är känslig i många medlemsländer. Vi har diskuterat den, och det finns olika åsikter. I nyanserna kan det ofta bli mycket känsligt. Det kommer alldeles säkert att bli en lång diskussion om den.

Jag vill upprepa att de reaktioner som förekommit i israeliska tidningar beror på att slutsatserna är så koncisa och konkreta. Våra kolleger i andra länder har naturligtvis också läst dem och säkert blivit kontaktade av journalister som gett ny näring till diskussionen. Exakt hur den kommer att arta sig vet jag inte, men vi har ju inte suttit ensamma på vår kammare och tänkt ut detta utan det har som alltid förts förankringsdiskussioner och samtal.

Vi hoppas att det ska bli en bra diskussion, men exakt hur slutsatserna slutgiltigt kommer att formuleras kan jag inte förutse nu.

Anf. 73 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag hade tänkt fråga samma sak som Gustav och undrar därför bara hur stor risken är att det blir en förändring av slutsatserna med tanke på alla de påtryckningar som olika länders representanter utsatts för.

Anf. 74 HANS LINDE (v):

Jag har några följdfrågor. Jag kan inte låta bli att ställa ytterligare en fråga om den uppenbara läcka som funnits gällande rådsslutsatserna. Gör man någonting för att utreda och vidta åtgärder så att det inte ska upprepas? Oavsett vilken stat det handlar om är det oroväckande att man på ett så pass tidigt stadium till utkast till rådsslutsatser läcker på det sätt som har skett.

Om jag förstår statsrådet rätt ska jag tolka det så att frysningen kvarstår och det finns ingen förändring av positionen när det gäller frysningen av de bilaterala relationerna eller dialogen med Israel på det området.

Eftersom statsrådet tog upp behandlingen av Goldstonerapporten i FN har jag en fråga om det. Jag vet att det ligger lite i marginalen, men nu var det statsrådet som lyfte upp frågan. Den bild jag har fått från olika källor är att Sverige i FN:s generalförsamling satte tryck på övriga EU-länder så att samtliga länder skulle lägga ned sina röster i omröstningen. Trots det valde en rad länder att rösta för resolutionstexten, bland annat Portugal, Irland, Malta och Slovenien. Frågan blir varför Sverige valde att lägga ned sin röst när flera andra EU-länder uppenbarligen valde att rösta för FN-resolutionen till stöd för Goldstonerapporten.

Trots att det, som jag sade inledningsvis, finns positiva skrivningar om Jerusalem skulle jag vilja anmäla avvikande mening eftersom jag i rådsslutsatserna saknar en text om stödet till Goldstonerapporten. Det gäller också för att vi, i vanlig ordning från Vänsterpartiets sida, saknar en skrivning i rådsslutsatserna om att man återupptar dialogen med Hamas.

Anf. 75 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

I de förarbeten som gjorts till slutsatserna har vi uppfattat att vi har ett brett stöd för dem. Hur de exakta formuleringarna kommer att se ut får diskussionen utvisa. Vi har lagt fram förslagen efter mycket breda konsultationer. Uppfattningen är att det har ett tungt och gediget stöd bland de allra flesta. Vår GUSP-ambassadör har efter incidenten läst lusen av sina kolleger. Läckor ska naturligtvis inte uppstå. Ingen har trätt fram och erkänt. Det hela är mycket olyckligt, absolut.

Alla turer kring Goldstonerapporten vid generalförsamlingen kan jag inte redogöra för eftersom jag inte var där. Vi försökte få fram slutsatser. Vi hade ändringsförslag och försökte verkligen föra fram dem. EU var mycket aktivt. När vi efter omröstningen såg hur slutformuleringarna blev kände en majoritet av medlemsländerna att de inte kunde ställa sig bakom dem. Därför valde ordförandeskapet och en majoritet av medlemsländerna att avstå, som en markering. Några röstade nej och några ja, men en majoritet valde att avstå eftersom vi inte tyckte att vi fick gehör för de ändringsförslag och formuleringar som vi ville ha med. Det är ofta så man agerar i FN-sammanhang.

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Låt mig följa upp frågan om det politiska läget. Det står en del text inom klamrar, men det står ingenting tydligt om reservationer och sådant. Är det något land som ställt sig på tvären och vill blockera allt? Det verkar inte vara fallet. Det brukar framgå, och om det inte framgår i skrift är det bra att det tas upp muntligt.

Anf. 77 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Dessa frågor är känsliga i medlemsländerna. Det har förts en debatt i internationella tidningar, och det påverkar säkert. Vi vet själva hur det är när man kommer till förhandlingsbordet om det har varit en stor debatt om någonting. Man hade inte tänkt göra något inlägg, men sedan gör man det i alla fall.

Konsultationerna och förarbetet bygger, som sagt, på att det funnits ett stort stöd för texten. Hur slutformuleringen sedan blir kan jag inte förutse.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Jag finner sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt men noterar avvikande mening från v.

Punkt 6, Iran, är en diskussionspunkt. Den behandlades i nämnden senast den 23 oktober. Då fanns det stöd för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar.

Anf. 79 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Iran har, inte minst på grund av de händelser som ägt rum, tagits upp på i princip alla möten den senaste tiden. Vi kommer inte att anta några slutsatser. Däremot kommer Europeiska rådet möjligen att anta vissa slutsatser. Vi kommer att så att säga förarbeta dem genom att ha en diskussion.

Diskussionen fokuserar på de senaste händelserna. Det gäller hanteringen av Irans kärntekniska program, den bristande samarbetsvilja som vi tycker att Iran efter mötet i Genève uppvisar och det närmast kontraproduktiva agerandet i den kärntekniska frågan. EU vill därför sända en tydlig signal om att vi kommer att vidta åtgärder om Iran inte ändrar sitt agerande och gör substantiella framsteg i förhandlingarna. Vi kommer även att diskutera den fortsatt försämrade situationen för mänskliga rättigheter.

Vi tror att förutsättningarna för att få en behandling i säkerhetsrådet i början av nästa år är ganska goda. Det är det spåret som Sverige hela tiden kör. Vi ska köra FN-spåret så långt det någonsin är möjligt. Det är definitivt inte kört i botten ännu, utan vi hoppas att det kan bli en diskussion. Med tanke på att läget i Iran försämrats så pass mycket har förutsättningarna för att få ett brett stöd ökat under hösten så att frågan ska kunna behandlas i säkerhetsrådet nästa år. Det kommer alltså att bli en diskussion om detta i ungefär samma anda som när utrikesministern föredrog ärendet för en månad sedan.

Anf. 80 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Det här är en mycket svår fråga, och människorna i Iran får det allt sämre. MR-frågorna borde verkligen stå högst på listan.

Jag undrar hur man från regeringens sida kommer att ta upp dessa diskussioner. På vilket sätt är man beredd att driva till exempel sanktioner mot Iran? Hur ser man på sanktionerna? Av vilken typ skulle de kunna vara?

Ryssland har tydligen gått in i förhandlingar om att leverera ett kärnkraftverk. Kommer man från EU:s sida att föra en diskussion med Ryssland om just den frågan?

Anf. 81 BODIL CEBALLOS (mp):

När man talar med människor från Iran, dels de som kommer hit, dels de som redan bor här, menar de att vi inte är tillräckligt tuffa mot Iran, att påtryckningarna inte är tillräckliga och att vi av rädsla för kärnvapenprogrammet inte vågar vara tillräckligt tuffa. De vill ha större fokus på mänskliga rättigheter.

Jag har tagit upp frågan några gånger, senast i går med kabinetssekreteraren. Han menade att ordförandeskapet har gjort många uttalanden etcetera. Det räcker kanske inte med uttalanden, utan man måste nog jobba bredare än så. Jag undrar vilka tankar statsrådet, regeringen, ordförandeskapet har om att sätta ännu mer fokus på mänskliga rättigheter och försöka vidga frågan.

Det finns en annan del av världen som Iran lyssnar mer på än Europa. Ahmadinejad struntar fullständigt i vad vi tycker. Däremot struntar han inte i vad länderna i Latinamerika tycker. Man kan försöka jobba på flera fronter för att sätta större press på mänskliga rättigheter.

Anf. 82 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det här är ett otroligt svårt land. Det är inte helt enkelt att samarbeta med Iran, som flagrant bryter mot de flesta mänskliga rättigheter man kan bryta mot och där situationen bara blir värre. Vi har få möjligheter att påverka.

Frågan är om vi ska gå mot sanktioner. Där har Sveriges uppfattning varit – och jag tror att vi har stöd för det i EU-nämnden – att vi i så fall ska försöka göra det via FN. Det kan finnas olika typer av sanktioner. Det kan vara ekonomiska sanktioner, riktade besökssanktioner och sanktioner som handlar om blockering av Internetleverantörer. Det finns olika typer av sådana sanktioner. Vi försöker utreda vilka typer av sanktioner som skulle vara effektiva. Om vi ska gå till steget sanktioner måste det vara något som verkligen ger effekt och inte är bara tomma hot i luften.

Det är svårt att hitta just de rätta sanktionerna. Vi har prövat dem, och vi vill så gärna ta till dem i diktaturer som Burma och Zimbabwe. Det är svårt att hitta de sanktioner som verkligen slår mot de styrande, regimen, men som inte drabbar befolkningen. Det är därför det är så svårt med Iran.

Vi kommer att ha en diskussion om detta. Allt fler länder verkar nu ändå luta mot att det ska bli en diskussion i säkerhetsrådet i början av nästa år. Då kan det finnas en del länder som kan utöva något större påverkan. Vi tycker inte att FN-spåret är utdömt än. Det vore olyckligt om

vi skulle skynda på en egen FN-linje. Hela världssamfundet behöver vara med och sätta press på Iran.

Jag känner samma desperation och frustration. Jag har också iranska vänner som vädjar till oss att vi ska göra något. Det är svårt att veta vad vi ska göra. Vi har gjort många kraftfulla uttalanden, men det är inte det som skakar om – naturligtvis. Nu känner väl alla att tiden tickar ut för Iran och att vi måste nu göra något. Kanske EU kan samla ihop sig till en gemensam klar linje inför diskussionerna i säkerhetsrådet.

Jag tror inte att Rysslands stöd till en civil kärnkraftsanläggning kommer att komma upp i diskussionen. Det är klart att rysk medverkan är viktig i en framtida Iranpolitik.

Anf. 83 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru ordförande! Jag uppfattade när vi hade en diskussion i går i utrikesutskottet att det fanns en vilja att inte exkludera MR-frågorna från diskussionen. Det var en fråga som skulle finnas med i resonemangen om Iranfrågorna, även om fokus ligger på annat. Det är i så fall en positiv hållning. Man ska ta vara på möjligheterna att med tydligt fokus omnämna MR-frågorna från EU:s sida. Säkerhetsrådsspåret är naturligtvis viktigt. Jag ger fullt stöd till det.

Anf. 84 GUSTAV BLIX (m):

Fru ordförande! Jag vill också understryka vikten av att självklart jobba vidare med MR-spåret och relationen med Iran.

Jag vill ta upp kärnvapenfrågan. Bedömningen från världssamfundet har varit att om vi ska få Iran att flytta på sig och ändra politik på området måste världssamfundet enas. Ambitionen har varit att samla EU-3+3-kretsen eller snarare de permanenta fem säkerhetsrådsmedlemmarna och Tyskland till att vara de som för världens räkning för samtalen.

Vi har nu under veckan sett en någorlunda förflyttning från rysk sida i detta. Vi har förhoppningen att Ryssland och Kina kan röra sig tillsammans i denna fråga. Kan vi få rörelse på den ena kan vi kanske få rörelse på den andra. Frågan hamnar därvid i viss mån hos oss själva, nämligen EU-3-delen. Det är där som vi också behöver få en koordinering.

Hur går arbetet med att faktiskt få en gemensam politik från EU:s sida i detta? Det är inte bara så att vi behöver få med oss säkerhetsrådsmedlemmar, utan vi har också länder i EU-kretsen som har varit mer motsträviga i att till exempel gå vidare med sanktioner, pröva tuffare instrument eller policyer gentemot Iran. Hur går diskussionerna? Ser vi någon förflyttning även här? Vad gör Sverige som ordförandeland och övriga medlemsstater för att få med sig alla på banan, nämligen att det nu är dags för en tuffare politik?

Anf. 85 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Först vill jag rikta mig till Kerstin Lundgren. Det är inte så att mänskliga rättigheter finns med i marginalen, utan de är själva fundamentet i våra Irandiskussioner. Vi är oerhört aktiva. Vi har gjort många uttalanden och utövat påtryckningar i frågorna, inte minst sedan studentupproret. Det har varit krav på att folk ska ställas inför rätta och att vi ska få reda på vad som har hänt människorna. De mänskliga rättigheterna finns med hela tiden, inte bara i marginalen.

Irans eget agerande gör det nästan lättare för EU att enas. Vi har ändå sagt att om Iran visar sig villigt att ta ett litet steg mot oss kan det finnas en annan väg. Iran kan välja en annan väg. Iran kan välja en väg att söka dialog och vidta förbättringar i fråga om mänskliga rättigheter. Om man vill samarbeta med EU finns det mycket att få i utbyte. Den taktiken har vi prövat, och vi har tydligt fått dörren i ansiktet. Det hade varit önskvärt om vi hade kunnat gå den vägen, men det har vi inte.

Bara under det svenska ordförandeskapet har vi i princip varje gång vi har träffats haft långa diskussioner om Iran. Jag har varit med på nästan alla möten, och mitt intryck är att det rör sig mot en mer och mer gemensam linje. Det är just därför att alla inser att det inte går att försöka få någon öppning med Iran med den regim som finns där. De betar sig på ett fruktansvärt sätt mot sina egna medborgare, och de är inte intresserade av att lyssna på omvärlden. De vill inte samarbeta och släppa in andra. Då finns det ingenting vi kan göra, utan då får vi bli lite tuffare. Tanken är att vi ska se om det ska bli fråga om sanktionsspåret, vilka sanktioner det kan bli tal om och vilka vi kan enas om och så vidare.

Precis som Gustav Blix säger har det kommit positiva signaler i den frågan från Ryssland. De är villiga att diskutera frågan och inser att de kan vinna mycket på att gå tillsammans med EU. Därför ser vi fram emot diskussionerna i säkerhetsrådet.

Hela tanken med EU:s politik, med det nya fördraget och med Catherine Ashton på plats, är att vi ska sträva efter en mer gemensam hållning. Den bygger på att 27 länder känner en vilja. Jag tycker att det har gått mer och mer framåt under det här halvåret eftersom situationen i Iran inte visar någon som helst tecken på förbättring. Vi känner trycket från de iranska medborgarna att vi måste agera. Det är viktigt att göra det på ett klokt sätt. Vi vill naturligtvis att EU ska diskutera situationen men också att det ska ske en diskussion inom ramen för FN-samarbetet.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar med att det finns stöd för regeringens här angivna upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga.

Vi går vidare till punkt 7, Övriga frågor. Det är dels information om det östliga partnerskapet inför ministerkonferensen den 8 december, dels, som Bodil Ceballos redan hade spanat in, en beslutspunkt om Arktis. Vi tar punkterna en i taget eftersom de faktiskt skiljer sig åt en smula.

Vill statsrådet säga något särskilt om det östliga partnerskapet, som är en informationspunkt?

Anf. 87 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag vill säga något mycket kort. Vi kommer att i marginalen till frågan om det östliga partnerskapet att träffa utrikesministrarna för de sex berörda länderna. Utrikesministern kommer att informera om detta och diskutera hur vi har gått vidare sedan lanseringen i maj 2009 och sedan vägen framåt. Mötet kommer att hållas med de sex partnerländerna. Det kommer också att vara representanter från Europaparlamentet, Europeiska investeringsbanken, Sociala kommittén, Regionkommittén och representanter för Eastern Partnership – Civil Society Forum, som också representerar det civila samhället och som kommer att ge rekommendationer från ett forum de höll i månaden. Det är mest en informationspunkt

Anf. 88 ORDFÖRANDEN:

Vi är väl rätt överens om detta. Vi tackar för informationen i den frågan.

Vi går över till frågan om Arktis. Jag ska anmäla att det finns ett utlåtande från utrikesutskottet i botten för riksdagens ställningstagande. Utrikesutskottet utfärdade ett utlåtande om kommissionens meddelande i frågan nyligen. Det är utrikesutskottets utlåtande 2009/10:UU4. I utlåtandet finns en motivreservation från v och mp. På nämnden inför rådet är detta en beslutspunkt. Underlag och utkast till slutsatser är utsända respektive utdelade.

Anf. 89 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det här är också formellt en A-punkt, men vi vet att många i nämnden tycker att det är viktigt. Vi tycker själva också att det är viktigt, och därför vill vi ge det större visibilitet. Diskussionen om Arktis är oerhört viktig.

Det här är en uppföljning av rådsslutsatser från december 2008, som också bygger på kommissionens meddelande från förra året. Där sade man att en översyn skulle ske. Slutsatserna är ett resultat av denna översyn, och de behandlar mer i detalj hur kommissionen ska gå vidare med att utforma en EU-politik för arktiska frågor. Nästa steg blir att kommissionen senast i juni 2011 ska presentera en rapport till rådet om hur långt man har kommit.

Slutsatserna är 23 punkter som detaljerat talar om vilka områden och på vilket sätt politiken ska utformas. Riktlinjerna är förstås att skydda och bevara Arktis i samförstånd med dess befolkning, att främja en hållbar utveckling och användning av naturresurserna samt att bidra till ett stärkt multilateralt styre i Arktis genom implementering av de relevanta avtal som finns, ramverk, arrangemang och Arktis fortsatta utveckling. De övriga punkterna behandlar, som vi vet, mycket känsliga frågor för Arktis. Det är klimat, havsrätt, miljöfarliga kemikalier, forskning, sjöfart, samarbete med urbefolkningar och samarbete med de befintliga forum som finns, till exempel Arktiska rådet.

Det här är enligt vår bedömning inte ett dugg kontroversiellt, men vi vill ge frågan större visibilitet eftersom den är viktig för oss. Vi vill poängtera att vi nu ska gå vidare och ta fram en konkret politik på området.

Anf. 90 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Jag tycker att slutsatserna är bra. Det är framför allt bra att konkreta punkter tas upp, till exempel AIS. Det kommer att bli alltmer trafik. Det finns definitivt en fara om man inte använder de säkerhetssystem som finns – navigationssystem. I första hand handlar det om brister på den ryska sidan. Det är viktigt att ta tag i detta.

Det är också bra att man pekar på Barents råd där vi nu innehar ordförandeskapet. Det finns ett praktiskt sätt att arbeta på.

Däremot saknar jag möjligen någon punkt, och tänkte höra hur diskussionen går, om säkerheten i området. Framför allt gäller det diskussionen med Ryssland. De ökar militariseringen i zonen. Delvis handlar det

också om att föra diskussioner med Kanada och USA. Vi får ett mer och mer spänt läge i regionen på grund av möjligheterna och närheten till råvaror. Det är viktigt att unionen tar ställning, även om det är känsligt.

Jag skulle vilja ta upp ytterligare en synpunkt avseende Barentsfrågor och Arktis. Det är näraliggande områden. Det är naturligtvis viktigt att titta på urbefolkningens möjligheter och rättigheter. Men många gånger glömmar man bort att det finns en annan befolkning som inte etniskt tillhör urbefolkningen men ändå har funnits där under hundratals år och många generationer. På något sätt tenderar man att glömma bort den befolkningen. De kan ibland utgöra majoriteten. Det är viktigt att peka på ett lokalt självbestämmande och inte bara ta etnisk hänsyn.

Anf. 91 BODIL CEBALLOS (mp):

Den bästa oljan är den som inte utvinns, särskilt med hänsyn till inuiterna. De är redan i dag hårt drabbade av klimatförändringen. Vår tanke är snarare att passa på att freda Arktis från exploatering av de oljeresurser som finns där.

Vi har lämnat en motivreservation som jag hänvisar till i vår avvikande mening.

Kommissionens meddelande tar inte avstånd från oljeborrning. Här står det till exempel att man ska minimera den negativa miljöpåverkan av exploateringen och användningen av naturresurser. Det hade naturligtvis varit bättre att inte använda dem alls. Vi borde försöka hävda att vi vill ha ett reservat i Arktis.

Anf. 92 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Ordförande! Jag vill säga något om associeringsrådet med Marocko. Ska vi ta det nu eller senare?

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Det är senare. Det handlar inte om Arktis. Vi tar det sedan, efter det här.

Anf. 94 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag ser en del synpunkter mer som medskick. För oss har det varit viktigt att få in EU i detta. Det är ett område som är mycket känsligt och utsatt. Precis som sägs här kommer det att vara mycket trafik och stort intresse där under olika skeden. Därför är det viktigt att vi får en EU-politik om detta och att kommissionen kan bli permanent observatör i Arktiska rådet.

Det är många frågor. Säkerhetsfrågorna är förstas extremt känsliga. Den diskussionen förs också i andra forum. Ambitionen här har varit att hitta ett antal punkter som vi kan enas om och sedan skicka med dem till kommissionen i uppdraget att ta fram en politik. Då kan det naturligtvis vara andra frågor som kommer upp också. Detta är en region, ett område, som är alldeles för viktigt för att lämna till bara en eller två intresserade medlemsstater, utan här behövs ett EU-engagemang. Det var också syftet med att lyfta fram detta.

Detta är som sagt bara första steget i att ta fram en politik. De andra synpunkterna har jag nu hört och noterat, men det är lite svårt att kommentera dem eftersom vi inte alls är i det skedet än.

2009/10:15
4 december

Anf. 95 HANS LINDE (v):

Jag skulle också för Vänsterpartiets räkning vilja anmäla avvikande mening utgående från den motivreservation som vi lämnade in vid utskottsbehandlingen. Det handlar dels om det som Bodil Ceballos tar upp, dels faktiskt också om det som Krister Hammarbergh tar upp. Jag tycker att man i kommissionsmeddelandet och rådsslutsatserna missar de helt avgörande säkerhetspolitiska aspekterna av utvecklingen i regionen. Vi hade önskat att man som förebild hade haft det avtal som finns om Antarktis när det gäller att skydda det området, både från militär närvaro och från exploatering av naturtillgångar. Vi tror att det skulle ha varit ett bättre spår att slå in på, både ur säkerhetspolitisk aspekt och ur ett miljöperspektiv.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Då är det noterat. Vill statsrådet kommentera det sista? Nej.

Jag finner att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt men noterar avvikande meningar från v och mp.

Har Utrikesdepartementet några övriga frågor att ta upp? Det gäller alltså övriga frågor på rådsagendan.

Anf. 97 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag vill bara nämna att det kommer att vara en diskussion om EU som global aktör, men det är mest för att ge input till Catherine Ashton i det fortsatta samarbetet. Det är en diskussion som kommer att vara under middagen.

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Är det något att säga om den?

Anf. 99 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Nej.

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Då gör vi inte det utan går över på mötena i anslutning till rådets möte. Det är andra möten som inte är formella rådsmöten men där man träffas och pratar i alla fall. Detta är informationspunkter för vår del, och det går utmärkt att ställa frågor.

Holger Gustafsson hade en fråga om associeringsrådet med Marocko.

Anf. 101 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Ordförande! Jag uppfattar detta som ett nytt avstamp i relationerna med Marocko. Man ska utveckla och förnya avtalet. Jag vill då bara understryka vikten av att EU trycker på för att Marocko ska leva upp till FN:s ambitioner om folkomröstning och hela det paketet och inte minst fiskeavtalet.

Anf. 102 BODIL CEBALLOS (mp):

Jag har också den uppfattningen, naturligtvis. Situationen för de mänskliga rättigheterna i Västsahara blir bara värre och värre. Ungdomarna ute i lägren börjar också tröttna på den fredliga vägen. Det blir ett alltmer spänt läge.

Det är oerhört viktigt att vi trycker på så att det kommer till en folkomröstning någon gång, men det verkar inte vara på tapeten. Därför är det viktigt att EU använder sin ställning som part i associeringsråden.

Jag har anmält avvikande mening i dessa delar vid flera tillfällen, när det har gällt att fördjupa partnerskap och så vidare, just på grund av situationen i Västsahara. Det gäller fisket och annat, just med tanke på de brott mot mänskliga rättigheter som begås där.

För en vecka sedan lämnade jag in en skriftlig fråga – svar får jag först den 14 december – om situationen för Aminatou Haidar, som hungerstrejkar på Lanzarote sedan 14 dagar ungefär. Jag vet inte riktigt hur det har gått med henne de senaste dagarna. Sist jag kollade de kanariska nyheterna var det inte särskilt bra med henne. Där har både Spanien och Marocko ett ansvar. Marocko släpper inte in henne. Spanien släpper in henne mot hennes vilja. Hur löser man den situationen?

Det är viktigt att vi hittar en lösning. Hon blev erbjuden spanskt medborgarskap, men hon vill ju tillbaka till Västsahara.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

I den utsträckning detta behandlas av associeringsrådet med Marocko går det bra att kommentera det här.

Anf. 104 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag känner till den här frågan via medierna, men jag kan inte kommentera exakt vad som har hänt den senaste tiden. Men det kommer som sagt ett svar till Bodil Ceballos också.

Sveriges ståndpunkt i detta är ju välkänd. Den upprepar vi. I fiskefrågan är det inte någon majoritet som tycker som Sverige, men vi håller fast vid vår position. En lösning i Västsaharakonflikten måste bygga på folkrätten och respekt för sahariernas rätt till självbestämmande. Även om den haltar finns det en dialogprocess som pågår. Vi tycker att det har blivit ett skärpt språkbruk från Marocko där, vilket är bekymmersamt. Huruvida det är ett trendbrott eller något tillfälligt är svårt att säga, men vi är väldigt bekymrade över de MR-övergrepp som sker i Västsahara. Det är en fråga som måste lösas och där Marocko har ett ansvar.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen i den frågan. Det östliga partnerskapet har vi just nämnt. Utrikesministrarna ska äta middag också. Är det någon särskild fråga som ska diskuteras i fastare form?

Anf. 106 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Man äter middag med Catherine Ashton, och då kommer man att diskutera EU som global aktör och hur man ser framtiden med henne och med Lissabonfördraget. Det är en ganska öppen diskussion.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

En diskussion utifrån välkända ståndpunkter, antar jag. Tack för den informationen också. Då är vi klara med rådsagendan för utrikesrådet.

Är det något övrigt som statsrådet Malmström, vill dela med oss innan vi skils åt för dagen och veckan. Nej. Då tackar vi så mycket för i dag och önskar trevlig helg och lycka till.

2009/10:15

4 december

3 § Transport, telekommunikation och energi (Energi)
Statssekreteraren Elisabet Falemo
Återrapport från ministerrådsmöte den 9 oktober 2009
Information och samråd inför ministerrådsmöte den 7 december 2009

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Då säger vi välkommen till statssekreterare Elisabet Falemo och hennes medarbetare. Nu ska vi prata om energifrågorna. Det ansvariga statsrådet i de här frågorna är också på konkurrenskraftsrådets möte.

Vi ska börja med återrapport från rådsmötet den 9 oktober. En sådan är utsänd. Är det något som statssekreteraren vill säga med anledning av den? Det måste man normalt inte, men är det något man vill tillägga får man göra det. Är det någon av ledamöterna som har frågor om den? Jag finner inte så. Då tackar vi för informationen i denna fråga och går rakt in på information och samråd inför ministerrådsmötet den 7 december.

Jag ska först anmäla att näringsutskottet informerades av företrädare för Näringsdepartementet tidigare i veckan. Delar av energifrågorna bereds i civilutskottet, som dock mig veterligen inte har haft några överläggningar eller information i frågorna den här gången.

A-punktslistan behandlas, som statssekreteraren väl vet, numera utanför sammanträdet. Fanns det något energirelaterat på den? Är det någon som vill ställa några frågor om den? Nej.

Då går vi in på punkt 3, Energieffektivitet. Detta är en lägesrapport från ordförandeskapet. För nämndens del är det en informationspunkt, men för ordningens skull ska jag anmäla att näringsutskottet hade överläggningar om det meddelande som ligger till grund för det här, om den andra strategiska energiöversynen, den 27 och 29 januari. Då fanns det stöd för regeringens ståndpunkt men anmälades avvikande mening från mp och avgavs särskilt yttrande från s och v. Frågan behandlades senast i nämnden den 5 juni, då det fanns stöd för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar.

Ärendet består av tre delfrågor, men jag ber statssekreteraren att föredra detta generellt, så får vi se om vi behöver dela upp det sedan.

Anf. 109 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Fru ordförande! Det här är en informationspunkt om den överenskommelse som har nåtts mellan EU-parlamentet och ministerrådet om det så kallade energieffektiviseringspaketet. Energieffektivisering har varit en prioriterad fråga för ordförandeskapet, och det har också varit ett viktigt mål för ordförandeskapet att vi skulle få de tre initiativen för energieffektivisering färdigförhandlade. Det har alltså uppnåtts.

De tre överenskommelserna gäller dels ett omarbetat direktiv om byggnaders energiprestanda, dels ett reviderat direktiv om märkning av produkter och dels en förordning om märkning av däck. Den sista punkten gick i mål först. Det var den 1 oktober som man kom överens med parlamentet. Det innebar att man lägger fast hur märkningen ska se ut och hur den ska visas vid försäljningen. På lite sikt räknar man med att detta ska kunna ge energibesparingar motsvarande ca 5 procent av drivmedelskonsumtionen. Det har alltså stor betydelse för fordonets energiförbrukning hur däcken fungerar.

Kommissionen kommer att bedöma om det behövs en översyn av regelverket för att uppfylla syftena. Den översynen ska vara klar senast den 1 mars 2016.

2009/10:15
4 december

När det gäller de andra två delarna nåddes en överenskommelse den 17 november. Det gäller både direktivet om märkning av produkter och direktivet om byggnaders energiprestanda.

När det gäller märkningen handlar det om detaljer om hur märkningen ska se ut och om hur all annonsering som innehåller prisrelaterade uppgifter om produkterna också ska innehålla uppgift om energiklass. Dessutom kan medlemsstaterna kräva att upphandlande myndigheter upphandlar högsta energiklass.

Överenskommelsen om byggnader innebär ett mål om att alla nya byggnader ska vara lågenergibygnader från 2020. Den innebär också tydligare och skarpare krav på att energieffektivitet ska beaktas när man renoverar befintliga byggnader. Genom att energieffektiviseringsförslagen och paketet nu är i hamn visar EU konkret handling för att möta klimatutmaningen.

Det är väldigt bra att energirådet behandlar den här frågan just på måndag, samma dag som Köpenhamnskonferensen startar. Det är en viktig signal till omvärlden att man då bekräftar överenskommelsen om energieffektiviseringspaketet.

Det återstår en del skrivningsmässiga frågor. Det handlar om juridiska formuleringar och om Lissabonfördraget. Det kommer alltså att bli en del finputs innan den slutliga skrivningen är klar.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Finputset, innebär det några nya positioner eller nya linjer?

Anf. 111 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Nej.

Anf. 112 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Vi har anmält en avvikande mening i början på året om det som är rubriken på den här frågan, men jag uppfattar ärendet nu utifrån hur det har föredragits här, med punkterna a, b och c. Vår avvikande mening handlar då i grund och botten inte om a, b eller c utan är mer övergripande och gäller snarare nästa punkt på dagordningen.

Vi är för ökad energieffektivisering i byggnader, så där är vi överens utifrån min tolkning av den svenska ståndpunkten. Däck och den andra frågan tror jag är mer civilutskottets fråga.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Det kan man aldrig påpeka nog tydligt, så det var bra. Det här är inte ett beslutstillfälle för nämnden. Det är bra att ståndpunkterna kommer fram, men vi kommer inte att ha en mandatprövning.

Anf. 114 PER BOLUND (mp):

Vi är inte lika glada över förslaget, utan vi har fortfarande kritik mot det och vidhåller vår avvikande mening av allt att döma.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Det här är en informationspunkt för nämnden. Man kan framföra synpunkter så att det syns i de stenografiska uppteckningarna, men det kommer inte att fattas beslut och därmed inte heller ges tillfälle att anmäla avvikande mening.

Anf. 116 PER BOLUND (mp):

Då nöjer jag mig med att säga att om vi hade kunnat anmäla avvikande mening skulle vi ha gjort det.

Vår kritik handlar bland annat om att man i förslaget om byggnader inte går tillräckligt långt. Man använder sig inte av bästa möjliga teknik helt enkelt. Man kallar det för nearly zero energy buildings när det faktiskt går att vara ännu bättre än så. Vi tycker att det är synd att man inte använder de möjligheter som finns, speciellt på längre sikt som det här handlar om.

Vår största kritik handlar om energimärkningen. Vi tycker att man från EU:s sida har tagit fram ett bra system som har en stor potential att hjälpa kunderna att göra bra val när det gäller energieffektivisering, men systemet urvattnas nu allvarligt. Det har vi en stark kritik emot. Vi tyckte att det var fel att gå ifrån A- till G-skalan och lägga till ett plussystem, just för att det förvirrar konsumenterna. Nu lägger man dessutom till ytterligare plus, vilket gör att det inte är den bästa produktgruppen som ligger inom kategori A utan de fyra bästa produktgrupperna. Alltså kommer konsumenterna nu att uppfatta att till och med det som är näst bäst, tredje och fjärde bäst är den bästa möjliga tekniken. Det tycker vi är djupt vilseledande. Därför anser vi att man i stället skulle ha reviderat mätningen så att man har en ren A- till G-skala och skärper kraven så att de absolut bästa produkterna är de enda som kan få en A-klassning.

Problemet är nu att i annonser i tidningarna för till exempel kylskåp står det bara att det är A-klass, och det är en grön lapp, vilket självklart uppfattas av konsumenterna som den bästa energiklassen. Man kan ju inte förvänta sig att konsumenterna ska ha koll på hur många plus som finns med i systemet. Det är det som gör att det blir väldigt svårt som konsument att hantera problemet och att köpa bästa möjliga teknik.

Vi tycker att regeringen inte har tagit ställning för konsumenternas bästa utan snarare lagt sig på det som producenterna efterfrågat för att slippa administration och slippa ändra sina märkningssystem, och det beklagar vi.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat.

Anf. 118 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Jag tackar för Carinas instämmande.

När det gäller byggnader är det naturligtvis viktigt att man når långt. Det finns också möjligheter att nationellt gå längre än de här reglerna, vilket man bör komma ihåg. Vi tycker att vi har nått en bra överenskommenhet där.

Energimärkningen har varit den svåraste frågan att komma överens om. Det har varit väldigt stora skillnader i medlemsstaternas uppfattningar. En del har velat ha en helt öppen skala och andra vill ha en helt stängd

skala. Det har naturligtvis varit viktigt att komma framåt och till ett gemensamt ställningstagande. För att lösa det har kommissionen under sommaren gjort en mycket omfattande konsumentundersökning. Man har i åtta länder frågat tusen personer om energimärkningen. Undersökningen gav ett ganska tydligt resultat, att plussystemet är det som konsumenterna vill ha.

Det här är naturligtvis en kompromiss mellan lite olika uppfattningar. Men det finns alltså stöd för att detta ändå är konsumentvänligt. Det är också så att det alltid är produkter med den bästa energiklassen som kommer att ha färgen mörkgrön på etiketten.

Anf. 119 PER BOLUND (mp):

Bara en kort kommentar: Som jag har fått det beskrivet för mig är det 4 av EU:s 27 medlemsländer som har drivit att man ska utveckla plussystemet. Man kan då tycka att det är en konstig hållning av ett ordförande-land att ställa sig på det som är någon form av extrem uppfattning i stället för att försöka hitta en majoritetsståndpunkt som bättre beskriver genomsnittet av de europeiska ländernas uppfattningar. Jag kanske kan få en bekräftelse eller dementi på om den beskrivningen stämmer.

Anf. 120 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Enligt vad jag har förstått är det betydligt fler än fyra länder som har stött förslaget. Alla länder står ju bakom det.

Jag vet inte om Erik Thornström har någon komplettering när det gäller stödet för förslaget.

Anf. 121 Departementssekreterare ERIK THORNSTRÖM:

Det är betydligt fler än fyra medlemsländer som har haft synpunkten att de vill ha en helt öppen energimärkningsskala, framför allt de syd-, central- och östeuropeiska länderna.

Anf. 122 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går vidare till punkt 4, Trygg energiförsörjning. Som Carina Adolfsson Elgestam så riktigt påpekade berörs även denna fråga av överläggningarna som näringsutskottet hade med näringsministern den 27 januari och som fortsatte den 29 januari på basis av kommissionens meddelande om strategisk energiöversyn. Då fanns det stöd för regeringens ståndpunkt med avvikande meningar från mp och särskilda yttranden från s och v, så har jag sagt det på den här punkten också.

Här ska det diskuteras säkra gasleveranser och ekonomisk återhämtning och informeras om investeringar i energiinfrastruktur.

Om vi ska ge oss på att föredragningsvis ta allt i klump ska jag först anmäla att punkt 4 a och frågan om energitrygghet och tryggad gasförsörjning behandlade EU-nämnden den 13 februari. Punkt 4 b behandlade vi senast den 13 mars inför dåvarande Gaerc med stöd för regeringens ståndpunkt men med avvikande meningar från s, v och mp. Punkt 4 c är ny.

Anf. 123 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Fru ordförande! Det är alltså tre olika frågor under punkten 4. Den första frågan som är föremål för diskussion under den här punkten rör gasförsörjningen. Som vi tidigare har informerat EU-nämnden har det senaste året präglats av den högaktuella frågan om hur EU:s energiförsörjning ska tryggas och av de konkreta åtgärdsförslagen i den andra strategiska energiöversynen om just försörjningstrygghet, som presenterades förra hösten.

Gaskrisen mellan Ryssland och Ukraina i början av året och den effekt som den fick på energiförsörjningen i Europa förstärkte bilden av EU:s starka beroende av denna gas och Europas sårbarhet. Vi återkommer närmare till avrapporteringen av läget under punkten Internationella frågor.

I förslaget till förordning om en trygg gasförsörjning, som kommissionen lade fram i somras, handlar det om en revision av nu gällande EU-lagstiftning. Den har tidigare lagts på grund av januarikrisen. Förslaget syftar till att bättre definiera roll och ansvarsfördelning mellan gasindustrin, medlemsstaterna och EU:s institutioner. Det fokuserar på förberedande åtgärder och krisberedskap. Det innehåller också nya gemensamma normer för försörjningstrygghet och infrastruktur.

Krisberedskapen bygger på i förväg framtagna nationella åtgärdsplaner och krisberedskapsplaner. Kommissionen kan, liksom tidigare, deklarerat ett europeiskt krisläge för att samordna krisåtgärderna inom EU.

Förordningen förtydligar att samordningen kan avse vissa regioner och att den omfattar åtgärder i förhållande till tredjeland. Det finns en expertgrupp, Gas Coordination Group, och ett observatörsteam, som inrättades redan under januarikrisen, som får vissa roller i fortsättningen.

Det här är alltså ett förslag som har behandlats av rådsarbetsgruppen under hösten. Vårt intryck är att det allmänt har välkomnats och att diskussionerna förs framåt i en konstruktiv anda. Det finns naturligtvis en del oklarheter och vissa detaljer som man ser problem med.

Vad som händer på måndag är att kommissionen gör en presentation, och ordförandeskapet ger en lägesrapport utifrån den genomgång som man har gjort av förslaget. Det blir också en riktlinjedebatt om några centrala frågeställningar. Dessa frågor kommer att fokusera dels på roll- och ansvarsfördelningen mellan naturgasföretag, medlemsstater och kommissionen, dels på frågan om försörjnings- och infrastrukturnormer ska vara bindande och om de lättare kan genomföras i regionalt samarbete. Vidare tas frågan upp om begreppet skyddade kunder ska vara en gemensam definition.

På det här sättet hoppas vi kunna underlätta för det spanska ordförandeskapet att nå ett snabbt avslut i de här frågorna. Det har alltså varit en väldigt positiv anda hittills.

Anf. 124 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

På den här punkten handlar vår avvikande mening rent allmänt, utifrån de texter vi har, om att vi vill se mer utveckling mot ökad användning av förnybara energikällor. Det står vi fast vid.

Gäller det hela punkt 4 eller specifikt någon av delarna och i så fall vilken?

Anf. 126 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

En av delarna är lite specifik, nämligen den som handlar om gasen. Jag tänkte ta den frågan för sig. De andra två hänger ju ihop på ett annat sätt. Där känner vi lite farhågor för en utveckling mot ökad användning av kärnkraft, olja och kol. Det har vi tydligt markerat vid flera tillfällen, och vi står fast vid det.

Vad gäller den första frågan, om gasen, och den svenska ståndpunkten är vi naturligtvis för en ökad leveranssäkerhet. Inte minst när det handlar om Ryssland och januarikrisen stöder vi regeringens ståndpunkt fullt ut. Samtidigt kan vi känna en viss oro utifrån det som är kopplat till de nya eventuella kraven på medlemsstaterna och det som är kopplat till vad remissinstanserna har framfört, i det här fallet avser jag från svensk sida. Vi vill inte på något sätt bidra till att det ska bli kraftigt ökade kostnader kring det som är kopplat till gas. Vi vill inte heller se den utvecklingen i Sverige. Det är en markering utifrån det inhemska perspektivet. Men vi är för den del som handlar om den europeiska marknaden, så att vi inte ska se en ny januari här 2010.

Anf. 127 ORDFÖRANDEN:

Det lär vi nog få göra.

Anf. 128 PER BOLUND (mp):

Vi har synpunkter på framför allt punkterna 4 a och 4 b.

När det gäller gasleveranser tycker vi att det är synd att EU och regeringen inte specifikt i sin ståndpunkt tar mer avstamp i möjligheterna när det gäller biogas. Gas har ju den fördelen att det är samma molekyl vi pratar om, fast den kan ha biologiskt eller fossilt ursprung. Vi har sett att vi i Sverige har kunnat komma väldigt långt med biogasproduktionen. En stor del av den fordonsgas som används även på västkusten, där det finns fossilgas, är biogas. Vi tycker att man borde bygga vidare på de erfarenheterna och använda sig mer av det inom EU som helhet. Biogasen har den fördelen att den är förnybar, men den är också en inhemsk resurs som minskar behovet av importerad energi. Självklart inser vi att det inte går att ersätta all naturgas med biogas en lång tid framöver, men man kan använda biogasen, anser vi, just för att skapa beredskapslager och för att överbrygga gap i leveranser utifrån. Det borde man lägga mycket större tonvikt vid, som vi ser det.

När det sedan gäller punkt 4 b om program för ekonomisk återhämtning tycker vi att det är synd att man inte utnyttjar möjligheten, när man gör en satsning, att faktiskt satsa på det som de europeiska folken i olika opinionsundersökningar har sagt sig vilja stödja, och det är framför allt förnybar energi. Det är för mycket fokus på fossila varianter i stället för en helhjärtad satsning på de förnybara energislagen. Där ser vi en skillnad i hur olika regioner i världen har utnyttjat de tillfälliga ekonomiska satsningarna. Till exempel har USA och Kina haft en mycket starkare grön profil på sina stimulanspaket än vad EU har haft. Det beklagar vi.

Vi tycker att man borde ha haft en mycket tydligare grön profil på de ekonomiska stimulanspaketen.

Anf. 129 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Jag föredrog inte så mycket kring 4 b, men jag kanske får återkomma till det. Eller vill ni att jag ska ta det nu?

Anf. 130 ORDFÖRANDEN:

Förlåt, jag trodde att vi skulle köra en övergripande inledning, och då nickade statssekreteraren. Men gör det nu, svara på frågorna och fortsätt.

Anf. 131 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Vi kan göra en uppdelning så att det på något sätt blir praktiskt.

Anf. 132 ORDFÖRANDEN:

Vad är det i så fall?

Anf. 133 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Jo, att jag tar den väldigt korta punkten 4 b. Punkten 4 c gäller en något mer omfattande fråga. Jag föreslår att vi tar 4 a och 4 b ihop.

Anf. 134 ORDFÖRANDEN:

Ta dem en i taget, ursäkta mig. Jag fick intrycket att vi tog dem i en klump. Var är vi nu i så fall?

Anf. 135 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Vid 4 a.

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:

Men besvara de frågor som har ställts, förslagsvis.

Anf. 137 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Vi ska göra ett försök. I frågan om trygg gasförsörjning finns det inte alls någon motsättning till att öka inslaget av förnybart eller biogas. Tvärtom är det fullt möjligt att göra det på många sätt, både nationellt och inom Europa. Det syftar naturligtvis till att trygga gasförsörjningen. Det är vad det handlar om.

Som vi ser det kommer man att fortsätta att diskutera de här frågorna, och man försöker se till att det blir ett förslag som inte medför onödiga kostnader. Det finns även för svensk industri goda möjligheter att uppfylla förordningens krav genom till exempel regionalt samarbete.

Frågan om avstamp för biogas kommer upp under 4 b, och det är som sagt en fråga där Sverige har fört fram att biogasen är en viktig del. Biogasen är, precis som Per Bolund säger, i princip samma kemiska ämne som naturgas. Det är klart att man får en bättre försörjningstrygghet om man har flera olika ursprung. Dessutom pekas det på möjligheten att använda förnybara energislag i det som kallas Annex 2.

Jag har försökt notera de avvikande meningar och generella synpunkter som har lämnats, så ni ska inte behöva upprepa dem om jag inte har missat helt.

Anf. 139 PER BOLUND (mp):

Det är svårt att vara nöjd med att en ny förordning ”inte lägger hinder i vägen” för introduktion av förnybart. Man skulle önska att det i stället stod att den stimulerar introduktion av förnybart på ett aktivt sätt. Det är det som vi efterfrågar.

Anf. 140 HANS LINDE (v):

Vi instämmer i mycket i den kritik som Per Bolund har, och vi håller fast vid vår avvikande mening från februari.

Anf. 141 ORDFÖRANDEN:

Och det gäller även 4 a? Hans Linde nickar.

Jag sammanfattar punkten med att jag finner att det finns stöd för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar men noterar avvikande mening från mp och v under denna punkt och från s i det övergripande med de motiveringar som Carina Adolfsson Elgestam som framfört.

Vi går vidare till 4 b.

Anf. 142 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Jag ska bara kort säga att detta handlar om en lägesrapport om behandlingen av ansökningar om stöd från återhämtningsplanen för energiprojekt. Det är 4 miljarder euro som under vintern ska fördelas till investeringar i el- och gasinfrastruktur, elnätsanslutning av havsbaserad vindkraft och anläggningar för koldioxidlagring.

För svensk del finns det två projekt där Svenska kraftnät med berörda andra stamnätsföretag har ansökt. Det är Nordbalkabeln och Kriegers flakprojekt.

Det här är en lägesrapport. Det finns en speciell kommitté som behandlar detta. Rådet ska inte fatta beslut om detta. Kommissionen väntas fatta beslut i januari, och återrapporteringen ska ske till parlamentet och rådet i mars nästa år.

Anf. 143 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar Vänsterpartiets avvikande mening under 4 b liksom Miljöpartiets.

Anf. 144 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Mitt första inlägg handlade om alla tre punkterna. Vår mening kvarstår.

Anf. 145 PER BOLUND (mp):

Jag vill, fru ordförande, ställa en fråga med anledning av föredragningen. Det lät på statssekreteraren som att det bara är en informationspunkt. Det står upptaget som en diskussionspunkt på vår dagordning. Det kunde vara intressant att höra vad diskussionen i så fall ska bestå i.

Anf. 146 ORDFÖRANDEN:

Det var lite otydligt även i det underlag vi fick tidigare i veckan, vilket vi har diskuterat med regeringen under veckan. En lägesrapport är information, men vad man ska göra åt den kan det bli en diskussion om. Ju mer man ska göra åt den, desto viktigare är naturligtvis mandatprövningen i Sveriges riksdag inför det.

Anf. 147 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Från början var det här en övrig punkt. Den har flyttats upp på dagordningen, inte på Sveriges initiativ. Det här kan jämföras med förvaltningsärenden i Sverige. De är så att säga ingenting som man brukar diskutera utan man gör en beredning av frågorna. Sedan fattas beslut i de organ som har att fatta beslut om dem.

När man skriver en punkt på dagordningen måste det stå att det är diskussion, men det är inte tänkt att det ska vara någon diskussion i den här frågan.

Anf. 148 ORDFÖRANDEN:

Regeringen kommer inte att driva någon ståndpunkt eller förutse att det här kommer att ta en fastare politisk form i denna diskussion, eller? Nej.

Då får vi tacka för informationen och noterar de olika kommentarer som olika partier har framfört.

Punkt 4 c är en informationspunkt.

Anf. 149 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Kommissionen kommer att presentera sitt förslag till förordning om anmälan till kommissionen av investeringar i energiinfrastruktur. Det är en lägesrapport, och det gäller en revision och utvidgning av gällande krav.

Det kommer att noteras. Det förväntas inte någon diskussion här. Vi kommer att föra fram svenska ståndpunkter under det spanska ordförandeskapet, som förväntas fortsätta med en mer fördjupad behandling.

Jag kan nämna att regeringens grundinställning är att förslaget bör syfta till en transparens, inte att man ska skapa en ny grund för något slags centralplanering. Det finns en fråga om nyttan i förhållande till den administrativa börda som detta framkallar. Där tycker regeringen att det är en liten nytta i förhållande till bördan. Vi kommer säkerligen att framföra synpunkter på det senare under behandlingen.

Anf. 150 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen på denna punkt.

Vi går vidare till punkt 5, som enligt mina noteringar ska vara en diskussionspunkt, den så kallade SET-planen. Den frågan var föremål dels för information i näringsutskottet i går, dels för flera gångers behandling i EU-nämnden tidigare i processen. Vi informerades den 27 november inför KKR. Det var senaste gången frågan var här. Det överlades senast i frågan den 22 februari 2008, då det fanns stöd för regeringens ståndpunkt med avvikande mening från v och mp.

Det här är ett meddelande om investeringar i kolsnål teknologi, benämnt Finansiering av den strategiska energiteknikplanen, SET-planen. Här kan det vara läge för en kommentar till om det verkligen handlar om finansiering. SET-planen lades fram 2007. Man pekade då på behovet av att utveckla ny energiteknik inom ett antal områden och föreslog initiativ. Man hade ingen uppgift om vad det skulle kosta och hur det skulle finansieras. Därför bad rådet att man skulle återkomma med ett förslag.

I detta förslag har kommissionen skrivit att man vill att offentliga och privata investeringar ska öka kraftigt från 3 miljarder euro per år till 8 miljarder per år. Man har arbetat fram teknikplaner, så kallade roadmaps, för den här SET-planens sju prioriterade teknikområden.

Finansieringen föreslås komma från näringslivet, från medlemslänternas forskningsprogram, EU:s ramprogram för forskning, andra EU-program och EIB. Men vem som ska betala vad framgår inte. På det sättet svarar meddelandet inte riktigt mot det som rådet frågar efter.

Kommissionen ber om medlemslänternas klartecken för att utveckla privat-offentliga partnerskap. Det vill kommissionen ha beslut om nästa år.

När kommissionen kommer att presentera det nu på måndag ges medlemsländerna tillfälle att kommentera kommissionens rekommendationer. Detta ska ligga till grund för det spanska ordförandeskapets fortsatta behandling av meddelandet. De väntas i sin tur utarbeta rådsslutsatser som underlag för den fortsatta hanteringen av de förslag som finns med.

Som ordförandeland kommer Sverige inte att yttra sig, men regeringens allmänna ståndpunkt är att vi välkomnar meddelandet men tycker att kommissionen borde ha varit mer konkret när det gäller vem som ska finansiera vad, framför allt hur mycket och inte minst hur mycket som skulle komma från EU-budgeten. Vi ser att det finns en hel del övrigt att önska.

Anf. 152 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Jag är glad att statssekreteraren tydliggör svensk syn på den ekonomiska biten. Vi är oerhört kritiska till att man inte hitintills har presenterat en riktig finansiering av SET-planen. Det är oerhört viktigt med tanke på att beslut ska fattas. Man har ju haft en viss tid på sig sedan 2007.

Det finns all anledning att vara kritisk mot detta, och det kommer vi att fortsätta att vara och hoppas att man från svensk sida fortsätter att föra talan precis på det sätt som statssekreteraren berättade här.

Vad gäller SET-planen känner vi stark oro kring det som handlar om kärnkraft under resans gång. Våra ståndpunkter i denna fråga är välkända.

Anf. 153 PER BOLUND (mp):

Fru ordförande! Jag delar oron när det gäller finansieringen i allra högsta grad. Vi är kritiska till innehållet i planen. Vi tycker att det är alldeles för mycket fokus på icke förnybara och icke hållbara energikällor, bland annat 13 miljarder euro till koldioxidinfångning och -lagring och 7 miljarder euro till kärnkraft. Specifikt när det gäller kärnkraften kunde man ha önskat att regeringen till EU hade meddelat, som jag uppfattar det, den svenska regeringens ståndpunkt att offentliga medel inte

ska gå till utbyggnaden av kärnkraft. Här är det en stor satsning på kärnkraft. Man kunde ha förväntat sig att det skulle stå i den svenska ståndpunkten vi inte anser att offentliga medel ska gå till kärnkraftsutveckling.

Anf. 154 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Jag vill nämna att de sju prioriterade teknikområdena är koldioxidinfångning och lagring – CCS som det kallas – solel, vindkraft, bioenergi, fission – alltså kärnkraft som nämndes – smarta elnät och smarta städer. Smarta städer har tillkommit som ett område.

Det finns en bredd, och man kan naturligtvis ha olika synpunkter på delarna. Vi kan från svensk sida välja vilka delar vi vill vara med i. Vi har lite svårt att kunna besluta över hur andra länder gör, men naturligtvis vill vi se hur kommissionen tänker sig att EU-medel används och att i den mån man tar EU-medel så bör man också visa vilka andra områden som ska nedprioriteras.

Det finns alltså en del att visa här. Det handlar dock inte om en utbyggnad av kärnkraft, utan hela meddelandet handlar om forskning, utveckling och demonstration. Men jag förstår Per Bolunds synpunkter, och vi kommer naturligtvis fortsatt att bevaka den här frågan under det spanska ordförandeskapet.

Anf. 155 HANS LINDE (v):

Vi vidhåller också vår avvikande mening sedan förra gången man behandlade denna fråga.

Anf. 156 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Vi vill också anmäla avvikande mening, och vi är också emot de här bitarna med forskning på kärnkraft naturligtvis.

Anf. 157 ORDFÖRANDEN:

Detta är noterat. Jag finner ändå att det finns majoritet för regeringens upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga men noterar de avvikande meningarna från s, v och mp.

Vi går vidare till punkt 6, Internationella förbindelser på energiområdet. Vi fick information i den frågan senast den 5 juni. Nu är det information igen och ingen beslutspunkt vare sig för rådet eller för vår del.

Vill statssekreteraren säga något är hon välkommen att göra det.

Anf. 158 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Det är sist på dagordningen en informationspunkt om de internationella relationerna på energiområdet. Naturligtvis är bland annat relationerna mellan Ryssland och Ukraina och vinterns betalningar av gas en högaktuell fråga. Den frågan kommer att diskuteras under lunchen för att ge lite mer utrymme åt diskussionen. Jag kan nämna att deadline för Ukrainas gasräkning för november är just den 7 december.

Vi samarbetar som ordförandeland med kommissionen för att förhindra avbrott i gasleveranserna till EU, och kommissionen har under året verkat för finansiering och reformering av den ukrainska gassektorn. Man har haft en investeringskonferens i mars och en principöverenskommelse i juli med de internationella finansieringsinstituten. Men det

kräver också att Ukraina genomför reformer, vilket de har åtagit sig att göra i utbyte mot det finansiella stödet.

Dess värre har de inte genomfört dessa reformer, och det försvårar situationen. Dessutom är det komplicerat, eftersom bolaget Naftogaz intäkter från gasförsäljningen är lägre än inköpskostnaderna av gasen. Detta är naturligtvis ett stort problem.

På plussidan kan man säga att den europeiska beredskapen inför en ny gaskris bedöms vara god. De europeiska gaslagren är välfyllda, och de enskilda medlemsländerna har sett över krisorganisationen.

Vad avser den senaste utvecklingen när det gäller energigemenskapen i sydöstra Europa kan jag nämna att man vid ministermöte den 18 december ska fatta beslut om frågan om Ukrainas och Moldaviens eventuella inträde i energigemenskapen.

Som sista punkt vill jag nämna att det har etablerats ett energiråd vid EU–USA-toppmötet den 3 november, vilket kommer att vara ett viktigt forum för dialog med USA om strategiska energifrågor. På detta möte var näringsminister Maud Olofsson och utrikesminister Carl Bildt med.

Anf. 159 PER BOLUND (mp):

Jag har en fråga. Det lät på statssekreteraren som att fokus när det gäller EU:s inställning till relationen mellan Ukraina och Ryssland i gasfrågan handlar om att säkra leveranser. Kanske skulle man lägga lite mer fokus på de relationer och de problem som finns mellan de här länderna, framför allt Ukrainas utsatta situation när det gäller beroendet av gas från Ryssland.

En intressant fråga är också hur relationen mellan EU och Ukraina påverkas av att man nu från många Östersjöländers sida har gett tillstånd till gasledningen Nordstream som gör att man kan leda gasen vid sidan av Rysslands grannländer direkt till EU, vilket gör att det blir lättare för Ryssland att kontrollera energileveranser till dessa länder och därmed utöva påtryckningar på dem.

Det vore intressant att höra hur den diskussionen har tagits upp från EU:s sida och vad man avser att göra för att minska den utsatta situationen som Rysslands grannländer har.

Anf. 160 ERIK A ERIKSSON (c):

Jag vill kommentera punkt 6 d. Jag tycker att det är mycket positivt att det här energirådet har inrättats, och jag hoppas att det kan bilda skola även för relationer österut i framtiden.

Anf. 161 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

Jag vill betona att EU har ägnat mycket energi och tid åt att arbeta tillsammans med Ukraina när det gäller försörjningsfrågorna, men det kräver också att Ukraina genomför interna reformer. Annars får man inte en långsiktigt hållbar situation. De problem som finns är kommersiella konflikter, kan man säga. Det är sådant som vi inte tar ställning till, utan det är ett förhållande mellan Ukraina och Ryssland. Energigemenskapen i sydöstra Europa är ett forum för fortsatt samarbete på olika sätt för att stärka och förbättra situationen.

Jag kan inte se att beslut och tillåtlighetsfrågor kring Nordstream har någon påverkan på de här frågorna.

2009/10:15
4 december

När det gäller Erik A Erikssons kommentar kring USA–EU-samarbetet kan jag bara instämma. Samarbete gör på många sätt energiförsörjningen mer robust och tryggare för alla parter, så det är bara att hoppas att det utvecklas på ett positivt sätt även på den östra sidan.

Anf. 162 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen i de här frågorna.

Då har vi punkt 7, Övriga frågor. Det finns två: 7 a om framsteg i frågan om sammanlänkning av den baltiska energimarknaden och 7 b om det kommande ordförandeskapets program.

Sedan har vi noterat diskussion på en middag om lokalisering av energitillsynsmyndighet. Detta är egentligen inget rådsbeslut utan en mellanstatlig konferens.

Är det fler övriga frågor som regeringen förutser? Då får vi be statssekreteraren föredra dessa frågor i all korthet, eftersom det är informationsfrågor.

Anf. 163 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

När det gäller den första punkten är det bara en fråga där man informerar om de framsteg som hittills har nåtts inom ramen för Baltic Energy Market Interconnection Plan. Det finns en framstegsrapport som har diskuterats vid en högnivågrupp den 25 november.

När det gäller Spanien kommer de som sagt att informera om sina prioriteringar. Jag har inte kännedom om dessa just nu.

Den tredje punkten är kanske lite mer intressant för EU-nämnden. Det är lokalisering av byrån för samarbete mellan tillsynsmyndigheter. ACER förkortas den. Den kommer att diskuteras vid en middag kvällen före rådsmötet, alltså på söndag kväll. Meningen är att man ska fatta beslut om lokalisering av byrån för samarbete mellan tillsynsmyndigheter för el- och gasmarknader.

Detta är ett mellanstatligt beslut, och det finns tre länder som vill att den ska ligga i deras länder: Rumänien, Slovakien och Slovenien. Tjeckien gjorde ett försök att nå beslut i juni, men det gick inte av olika skäl, och därför hoppas man att man ska kunna komma fram och fatta ett beslut som konfirmeras den 7 december.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Man kommer att ha en procedur med två röstningsomgångar. Först röstar man mellan alla tre, och det land som får minst röster är inte med i nästa omgång. Det är den procedur man har kommit överens om.

Anf. 164 ORDFÖRANDEN:

I den punkten står det att det svenska ordförandeskapet inte har några preferenser om var byrån bör lokaliseras. Vi håller ändå på att ta reda på hur vi förhåller oss till det här rent formellt.

En mellanstatlig konferens och den rättsliga grunden för detta beslut föreskriver enligt fördraget att regeringarna fattar beslut i samförstånd. Det innebär att det inte står beslut på ministerrådet, men jag har bett kansliet att ändå dra slutsatser om detta är samrådspliktigt eller inte.

Det är det. Då ska vi fatta beslut för ordningens skull. Underlaget till detta är som sagt att regeringen och ordförandeskapet vill se till att det kommer fram ett beslut men inte har egna preferenser som man driver.

Då vet alla det. Vi tar det uppifrån och ned. Först har vi punkterna 7 a och b. Jag finner att det inte finns några frågor om dessa. Då tackar vi för informationen i dessa frågor.

Vad gäller lokalisering av energimyndigheten finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Är det något övrigt som statssekreteraren vill dela med oss?

Anf. 165 Statssekreterare ELISABET FALEMO:

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Anf. 166 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat. I de stenografiska uppteckningarna tar vi sekretesshän- syn. De publiceras inte heller förrän efter rådet, men vi ska tänka på detta. Kansliet har noterat det.

Då är vi klara med statssekreteraren och medarbetarna för i dag. Tack så mycket, trevlig helg och lycka till!

2009/10:15
4 december

Innehållsförteckning

1 § Allmänna frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Kanslichef MARGARETA HJORTH	2
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 4 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	2
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	2
Anf. 7 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 8 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	3
Anf. 9 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	4
Anf. 10 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 11 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	4
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 13 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	4
Anf. 14 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 15 BODIL CEBALLOS (mp)	5
Anf. 16 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	5
Anf. 17 BODIL CEBALLOS (mp)	5
Anf. 18 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	6
Anf. 19 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 20 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	6
Anf. 21 BODIL CEBALLOS (mp)	8
Anf. 22 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (c)	9
Anf. 24 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	9
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 26 HANS LINDE (v).....	11
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 28 KERSTIN LUNDGREN (c)	11
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 30 HANS LINDE (v).....	11
Anf. 31 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 32 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	11
Anf. 33 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	13
Anf. 34 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	13
Anf. 35 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	14
Anf. 36 CHRISTER WINBÄCK (fp)	15
Anf. 37 KERSTIN LUNDGREN (c)	15
Anf. 38 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	15
Anf. 39 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 40 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	16
Anf. 41 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	16
Anf. 42 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 43 KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	17
Anf. 44 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	17
Anf. 45 ORDFÖRANDEN	17
Anf. 46 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	17
Anf. 47 HANS LINDE (v).....	18
Anf. 48 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	18

Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	19	2009/10:15
2 § Utrikes frågor.....	20	4 december
Anf. 50 ORDFÖRANDEN.....	20	
Anf. 51 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	20	
Anf. 52 BODIL CEBALLOS (mp)	20	
Anf. 53 ORDFÖRANDEN.....	20	
Anf. 54 BODIL CEBALLOS (s).....	20	
Anf. 55 ORDFÖRANDEN.....	20	
Anf. 56 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	21	
Anf. 57 ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 58 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	21	
Anf. 59 ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 60 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	21	
Anf. 61 ORDFÖRANDEN.....	22	
Anf. 62 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	22	
Anf. 63 ORDFÖRANDEN.....	22	
Anf. 64 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	22	
Anf. 65 ORDFÖRANDEN.....	23	
Anf. 66 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	23	
Anf. 67 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	23	
Anf. 68 HANS LINDE (v)	23	
Anf. 69 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	24	
Anf. 70 KERSTIN LUNDGREN (c).....	25	
Anf. 71 GUSTAV BLIX (m).....	25	
Anf. 72 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	25	
Anf. 73 BODIL CEBALLOS (mp)	26	
Anf. 74 HANS LINDE (v)	26	
Anf. 75 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	26	
Anf. 76 ORDFÖRANDEN.....	27	
Anf. 77 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	27	
Anf. 78 ORDFÖRANDEN.....	27	
Anf. 79 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	27	
Anf. 80 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	28	
Anf. 81 BODIL CEBALLOS (mp)	28	
Anf. 82 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	28	
Anf. 83 KERSTIN LUNDGREN (c).....	29	
Anf. 84 GUSTAV BLIX (m).....	29	
Anf. 85 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	29	
Anf. 86 ORDFÖRANDEN.....	30	
Anf. 87 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	30	
Anf. 88 ORDFÖRANDEN.....	31	
Anf. 89 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	31	
Anf. 90 KRISTER HAMMARBERGH (m).....	31	
Anf. 91 BODIL CEBALLOS (mp)	32	
Anf. 92 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	32	
Anf. 93 ORDFÖRANDEN.....	32	
Anf. 94 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	32	
Anf. 95 HANS LINDE (v)	33	
Anf. 96 ORDFÖRANDEN.....	33	
Anf. 97 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	33	
Anf. 98 ORDFÖRANDEN.....	33	

Anf. 99	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	33
Anf. 100	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 101	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	33
Anf. 102	BODIL CEBALLOS (mp)	34
Anf. 103	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 104	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	34
Anf. 105	ORDFÖRANDEN	34
Anf. 106	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	34
Anf. 107	ORDFÖRANDEN	35
3 §	Transport, telekommunikation och energi (Energi)	36
Anf. 108	ORDFÖRANDEN	36
Anf. 109	Statssekreterare ELISABET FALEMO	36
Anf. 110	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 111	Statssekreterare ELISABET FALEMO	37
Anf. 112	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	37
Anf. 113	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 114	PER BOLUND (mp)	37
Anf. 115	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 116	PER BOLUND (mp)	38
Anf. 117	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 118	Statssekreterare ELISABET FALEMO	38
Anf. 119	PER BOLUND (mp)	39
Anf. 120	Statssekreterare ELISABET FALEMO	39
Anf. 121	Departementssekreterare ERIK THORNSTRÖM	39
Anf. 122	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 123	Statssekreterare ELISABET FALEMO	40
Anf. 124	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	40
Anf. 125	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 126	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	41
Anf. 127	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 128	PER BOLUND (mp)	41
Anf. 129	Statssekreterare ELISABET FALEMO	42
Anf. 130	ORDFÖRANDEN	42
Anf. 131	Statssekreterare ELISABET FALEMO	42
Anf. 132	ORDFÖRANDEN	42
Anf. 133	Statssekreterare ELISABET FALEMO	42
Anf. 134	ORDFÖRANDEN	42
Anf. 135	Statssekreterare ELISABET FALEMO	42
Anf. 136	ORDFÖRANDEN	42
Anf. 137	Statssekreterare ELISABET FALEMO	42
Anf. 138	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 139	PER BOLUND (mp)	43
Anf. 140	HANS LINDE (v)	43
Anf. 141	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 142	Statssekreterare ELISABET FALEMO	43
Anf. 143	ORDFÖRANDEN	43
Anf. 144	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	43
Anf. 145	PER BOLUND (mp)	43
Anf. 146	ORDFÖRANDEN	44
Anf. 147	Statssekreterare ELISABET FALEMO	44

Anf. 148	ORDFÖRANDEN.....	44	2009/10:15
Anf. 149	Statssekreterare ELISABET FALEMO.....	44	4 december
Anf. 150	ORDFÖRANDEN.....	44	
Anf. 151	Statssekreterare ELISABET FALEMO.....	45	
Anf. 152	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	45	
Anf. 153	PER BOLUND (mp)	45	
Anf. 154	Statssekreterare ELISABET FALEMO.....	46	
Anf. 155	HANS LINDE (v)	46	
Anf. 156	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	46	
Anf. 157	ORDFÖRANDEN.....	46	
Anf. 158	Statssekreterare ELISABET FALEMO.....	46	
Anf. 159	PER BOLUND (mp)	47	
Anf. 160	ERIK A ERIKSSON (c).....	47	
Anf. 161	Statssekreterare ELISABET FALEMO.....	47	
Anf. 162	ORDFÖRANDEN.....	48	
Anf. 163	Statssekreterare ELISABET FALEMO.....	48	
Anf. 164	ORDFÖRANDEN.....	48	
Anf. 165	Statssekreterare ELISABET FALEMO.....	49	
Anf. 166	ORDFÖRANDEN.....	49	